

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserat
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 9.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 246.

V Ljubljani, v soboto, 24. oktobra 1903.

Letnik XXXI.

Slovenski odvetniški shod v Ljubljani.

Vnovič se bode torej vršil jutri shod vseh slovenskih odvetnikov v Ljubljani. Prvič smo pozdravljali tak shod v Ljubljani leta 1898. Takrat se je šlo za pravico slovenščine pred c. kr. nadsodiščem v Gradcu, ki na prizivnih razpravah zastopnikom slovenskih strank ni dovolilo govoriti v slovenskem jeziku. Takrat so izjavili vsi slovenski odvetniški kandidati, da bodo kot zastopniki slovenskih strank brez izjeme in obzira v vseh državnih in samoupravnih oblastvih na slovenski, oziroma hrvaški zemlji ter tudi v vseh pritožbah proti sklepom in razsodbam teh oblastev rabili edino le slovenski, oziroma hrvaški jezik, da bodo kot zastopniki slovenskih strank tudi vnaprej na prizivnih razpravah v Gradcu zahtevali, naj se vrše razprave v slovenskem jeziku ter da se bodo pritoževali do najvišjih oblastev, koder in kolikorkrat se ta zahteva odkloni.

Zahteva, da se sme uporabljati slovenščina tudi pred c. kr. nadsodiščem v Gradcu, je bila tako naravna in sama ob sebi umevna, da je zanikanje te pravice vzbudilo vse slovenske odvetnike in notarje, kakor tudi vso slovensko občinstvo in časopise v odločen odpor, in ravno močati nastop slovenskih odvetnikov v Ljubljani, ki je bil odgovor, je pokazal vladi, da ima slovensko odvetništvo v sebi moč, ki imajo voljo in zmožnost, varovati pravice slovenskega jezika in bojevati se za nje do skrajnega.

To je pomagalo.

Slovenec se mora pač boriti za vsako pičico svojih pravic z odločnim nastopom, in samo na ta način se dá pri sedanjih razmerah od vlade sploh kaj doseči. Zato je pa bil odvetniški shod, ki je vnovič sklican na jutri, že tako nujno potreben.

Kar se tiče naših zahtev, ima naša vlada pač jako slab spomin, akoravno bi našla, ako se gre za pobiranje davka, Slovenca povsodi, semtertja še po preteku mnogih let. Vlada tudi jako rada pozabi na tisto majhno trohico pravic, katero je dovolila do

sedaj slovenščini pri sodnih uradib, skoraj da bi, sodeči po dandanašnjih razmerah, mogli reči, da z jedno roko jemlje, kar dá z drugo.

Neštevilnokrat so razni vladni funkcionarji obljubovali odposlancem slovenskega naroda, da se bode glede sodnih uradnikov na slovenskem teritoriju pazilo na to, da bodo vsi sodni funkcionarji popolnoma v besedi in pisavi zmožni slovenskega jezika. Vlada je račila predložiti v tem oziru semtertja celo cel načrt, s katerim je kazala, da na enkrat pač ni mogoče zboljšati prejšnjih žalostnih razmer, da se bode pa to zgodilo pri vseh imenovanjih za naprej tako, da bodo v kratkem času zginile v tem oziru vse pritožbe.

Zgodilo se je pa ravno narobe! Posebno imenovanja zadnjih let kažejo, da je obveljal sistem, v slovenske kraje na Štajerskem in Primorskem vrivati samo nemške, oziroma laške sodne uradnike, kar je naravnost gorostasno, take, ki slovenščine niti v besedi niso več zmožni, v pisavi seveda še manj. Da bi se sploh mislilo na kakšno slovensko posest, da bi se tako štčtila in varovala, kakor se štčiti in varuje vedno nemški „Besitzstand“ v teh deželah, o tem sploh ni več govora. Slovenska posest je v tem oziru zginila popolnoma, ti kraji postali so popolnoma nemška, odnosno laška posest. Lačni in nikdar siti prežijo Nemci še na to pičico slovenskih mest pri sodiščih, na katerih so še slučajno starejši slovenski uradniki, in zaženejo tevtonski hrup, ako kakega mladega slovenskega uradnika iz teh dežel, posebno iz Štajerske ni možno takoj prestaviti na Kranjsko, ako se mu mora nollens-vollens seveda oddati še kakšno mesto na Štajerskem. Od vseh strani vrivajo se mladi nemški uradniki v naše dežele, vsaj so jim osigurana najlepša mesta v lepih naših krajih, in vsaj dobivajo za to še posebne nagrade, ako se jim kot avskultantom zljubi, pogledati v kako slovensko knjigo in s slovenskimi besedami in izrazi se igrati! Ne poznavaajo našega ljudstva, zaničujoč ga v skrajno nemško-nacionalnem smislu kot „minderwertig“ ostanejo mu kot sodniki, in kakšno more biti

pravosodstvo v takih okrajih, pač ni treba na drobno razpravljati!

Slovensko-koroško ozemlje pa je v glavi velemogočnih dveh graških gospodov začrtano sploh že za popolnoma nemško. Za slovensko Koroško ni treba imeti več — tako se jima zdi — nobenih ozirov, in če se na Štajerskem gleda na to, da znajo „kurzarji“ spisati par slovenskih nalog in se priuče nekaj slovenskih besedi na prvih straneh Šketove nemško-slovenske slovnice, se nastavlja na Koroškem uradniki, ki o slovenskem jeziku sploh nimajo pojma. Seveda se bode med temi našel ta ali oni, ki bode imel v svoji kvalifikaciji zaznamovano, da zna slovensko, toda ravno za slovensko uradovanje kvalifikovani sodni uradniki na Koroškem so izjavili v več slučajih, ki so se pripetili v zadnjem času v Celovcu, Vellikovcu, Rožeku itd., da ne razumejo slovenskega jezika.

To so škandalozne personalne razmere in ako še pripomnimo, da se skuša tudi na boljša sodna mesta na Kranjskem ut hotapiti vedno več nemških uradnikov, moramo uvideti, da tako dalje ne more in ne sme več iti!

Slovenski pravniki dandanes ne upajo več vstopiti pri sodišču. Saj vidijo, da so dobri k večjemu samo še za take kraje, katerih Nemci ne marajo več posesti. Jeden za drugim zapuščajo sodnijsko karijero ter se posvečujejo advokaturi. Potem bode pa seveda kak pravosodni minister zopet hinavsko izjavil kakšni deputaciji, da mu je jako žal, ker ne more takoj vstreči popolnoma opravičenim željam, da pa žalibog popolnoma primanjkuje slovenskih pravnikov!

Slovenski odvetniški shod bode imel torej namen posvetiti v to temno mahinacijo, katere namen je, odstraniti sčasoma vse slovenske uradnike od pravosodstva.

Toda ne samo pri imenovanjih se nas zapostavlja vedno bolj in bolj, temveč prišli so časi, v katerih se je treba boriti za veljavo slovenske vloge, za veljavo slovenske besede pred sodiščem, in tako sodni funkcionarji najdejo svojo nalogo v tem, da zavračajo, kjer in koder le morejo, rabo slovenščine. Pri tem mislimo posebno na Koroško, kjer

začenjajo sodniki zabranjevati in čisto prepovedovati slovensko besedo pred sodiščem ali pa kličejo k slovenskim obravnavam — tolmače, to pa pač ne pri kakšnem nemškem sodišču, temveč pri sodiščih, katerih okraji so po pretežni večini slovenski.

Slovenske vloge se vračajo z nemško rešitvijo; kratko in malo, neinformiran opazovalec bi mislil, da imamo res že nemški državni jezik v vseh uradib, ki absolutno kličejo vsako slovensko besedo, posebno pri sodiščih.

Čudom se čudimo, na kak način so na enkrat prišle ob veljavo vse ministerijalne naredbe, ki so zagotovile rabo slovenskega jezika pri sodiščih!

Tudi v tem oziru naj povzdigne jutranji odvetniški shod svoj glas in zahteva, da naj sodni funkcionarji na slovenskih tleh vpoštevajo predpise, kateri so se jim glede rabe slovenščine pri sodiščih po ministerijalnih naredbah že opetovano zabičali — in v tem oziru je pač krasna ideja, da se že vendar enkrat oživetvori društvo vseh slovenskih odvetnikov, društvo, ki bode nekaj centralni biró za vse pritožbe, ki bode imelo namen brezobzirno nastopati proti vsakemu, tudi najmanjšemu kršenju naših narodnih pravic.

O takem društvu govorilo se je sicer že na shodu leta 1898. Ker pa je v tistem času zahtevala upeljava novega civilnopravnega reda vso pozornost slovenskega odvetništva, ostala je ta zadeva tedaj nerešena. Toda dandanes ima slov. odvetništvo zopet proste roke.

Razun tega se čete slovenskih odvetnikov množe. Dobri elementi, ki po »blagodejnem« vplivu vsegamogočnega grofa Gleispacha in dr. Feldnerja zapuščajo sodno karijero in se posvečujejo odvetništvu, pomnožili bodo število slovenskih odvetnikov tako, da bo možno nastaniti v vsakem količnjak slovenskem kraju (zapomnite si! — tudi Koroška ni izvzeta) jednega ali več slovenskih odvetnikov.

Tako bode torej tista ost, ki je namenjena slovenskemu narodu, započila se v politiko omenjenih dveh gospodov in bode imela res blagodejne posledice! Grof Gleispach in dr. Feldner bode ta sicer mogoče še

LISTEK.

Naša zbornica.

II.

Na desnici zbornice sedé zastopniki kranjskih veleposestnikov. Sami se smatrajo za Nemce, dasi nimajo prav nič tevtonskih obrazov. Njihovi jeziki so razviti bolj v nemški smeri, a ušesa so slovenska. Radi bi se igrali plemstva, toda nimajo tiste zgodovine, pa tudi ne olike, kakor n. pr. češki kavalirji. To so ljudje, ki nimajo nobenih zvez s tistim plemstvom, katero zastopajo na Kranjskem knezi Windischgrätz, Auersperg itd. V politiki se delajo ustavoverne liberalce. § 19 samo tolerirajo. Samostojno ne znajo in ne morejo nastopati. So gole marionetke, s katerimi se sedaj igra baron. Izborni so dresirani. Ko se prikaže ekselencia v zbornici, planejo brž s klopj ter mu gredo voščiti dobro jutro. Ubogajo ga na migljaj; vsako željo mu boro z očij. Za galerijo se ne zanimajo. Pač pa hodijo na kanape, ki je v kotu za njimi. Ka-

nape je precej prostoren, zato dobi včasih ondi mesto tudi kak poslanec napredne stranke. Konverzacija je potem zelo intimna. Ravno tako intimni, kakor z veleposestniki, so poslanci narodno-napredne stranke tudi z ekselencio baronom Heinom. Za dobro jutro zadostuje lahek poklon, ker jih je še sram hčiti roko stiskati, kadar ne konferirajo z njim, — konferirajo najraje pri zaprtih durih — pa kometirajo s tisto mizo, za katero sedi cesarjev namestnik. Ta vis-à-vis jim je prav všeč. Pozna se, da so vajeni hoditi na čaj v vladno palačo. Srečni so, kadar se Balohovemu Joži zdi vredno govoriti z njimi. Izborni se razumejo na nemški komando. Kadar sikne Janežič »Sitzen!« se nobeden naprednih ne gane. Sami se smatrajo za zastopnike inteligence. Izvolilo jih je uradništvo, ki ne plačuje deželne naklade. Narodno-naprednih poslancev je tako malo, da skoraj zginejo naprám drugim. Na galerijo delajo vtis, kakor da ta tipus poslancev izumira.

Vezi, ki vežejo, nemške veleposestnike in kranjske uradniške poslance, niso več navadne nitke, ki se pretrgajo ob nepremišljeni

ali samovoljni kretnji jedne stranke, ampak so železni okovi, katere jim je dal na roke Balohov Jože ob asistenci dr. Schafferja ter jih je zvaril mojster Hein. To je izvrstna kov, katere ne razbije nobena sila. Imenujejo se večina. Mislitine smeni hče drugače, kakor dovoli baron Schwegel. Njegove misli se smejo tudi glasno povedati. In ti govori objavljeni v »Slovenskem Narodu«, veljajo deloma pri pokrajinskih Slovencih še kot govori radikalno-narodnih Vseslovanov, ki so potovali poleti ob matuški Volgi. Povprečna starost poslancev na desnici je precej nad 50 let.

Dokaj mlajši so poslanci na levici. Razen veteranov iz prejšnjih zbornic nima še nobeden 40 let. Razen duhovnov so vsi oženjeni. Zato dame na galeriji, ki hodijo svojo radovednost tja past, nimajo za nje prav nobenih simpatij. Poslanci na levici nimajo nikakih zvez z onimi na desnici, še manj pa z vlado. Po provokacijah dež. predsednika v javni seji, še bolj pa po drugačnem njegovem delovanju, ni nobenega

mostu več med njimi in dežel. predsednikom. Prosti so in neodvisni ter ponosni, da zastopajo ogromno večino naroda na Kranjskem.

Ta zavest daje njihovim nastopom neko drznost, katere vlada in znana večina niso vajeni. Zastopajo demokratične ideje, ki so gospodom »naprednjakom« dandanes tuje. Nekateri izmed »naprednjakov« so včasih krošnjarili z njimi, a ko so jih dobro prodali v javnosti, jih ne marajo več. Bi jim bile tudi nevarne.

Pozna se poslancem na levi, da so kmetijski zastopniki. Frak jim je samo za praznično oblačilo. Rafinirane psovke z desnice sprejemajo hladnokrvno in jih registrirajo za pozneje. Relativno so najmočnejša stranka v zbornici in zastopajo ljudstvo — med tem, ko so na nasprotni strani samo zastopniki največjih »prijetelj« k mečkemu stanu in slovenskega naroda v obče — zastopniki uradništva in grajščakov.

za naprej nadaljevala svojo prakso in še za naprej hotela nastavljanje svoje ljudi na slovenskih tleh, toda slovensko odvetništvo — upamo — bo kmalu pripomoglo do tega, da bodeta našla ta dva gospoda nekega dne niti, na katerih imata vse uradnike po naših pokrajinah, prerezane.

Slovenskemu odvetniškemu shodu je dana toraj velevažna naloga.

Kakor ga mi pozdravljamo iz srca, tako mu želimo posebno to, da bo sad tega shoda složno društvo in močan branik pravice slovenskega naroda.

Nekaj domorodnih misli.

Doba dveh desetletij je sicer kratka, a v razvoju narodov pomenja dandanes mnogo. Vse živi hitro in tako se je tudi narodno življenje prilagodilo drugačnim življenjskim razmeram. Tudi narodi žive hitreje.

Klavern je bil položaj kranjskega nemštva pred dvajsetimi leti. Kranjska deželna zbornica je bila dobila slovensko lice. Glasovita večina Vesteneck-Widmannova je padla na celi črti. V kranjskih mestih je bila poražena nemškutarija in korifeje kranjskega nemštva: Deschmann, dr. pl. Schrey in dr. Schaffner so se zatekli v veleposestvo, katero je ostalo še zvesto nemški zastavi.

Mestna zbornica ljubljanska je bila po hudih borbah iztrgana iz rok nemškega vodstva in po desetletjih se je z županskega stola zopet slišala slovenska beseda.

V dvorcu deželne vlade je stal na čelu nam Slovincem do tedaj skozi in skozi sovražne politične birokracije — mož, ki se ni sramoval svojega slovenskega pokolenja in kateri še sedaj, sicer oddaljen od dnevnih političnih bojov, z iskreno slovensko dušo spremlja vsak napredek svejega naroda.

Na vsej črti v slovenski Kranjski je bil strt birokratski nemški zitem in na tleh so ležali nemškutarski stebri, ki so ustvarjali fikcijo, da je Kranjska mešovita dežela in nemška politična posest.

Povsod po celi deželi so šle stvari v naravnem razvoju in semtertja zasejani posamezni Nemci so se že sprijaznjevali z mislijo, ki je vložena v rimski rek: Romae romano vivito more, in ki bi ga poslovenili: Kdor hoče v Ljubljani trgovati, ne sme Slovencev zaničevati.

Nemški kazino, prej taborišče vladajočih činiteljev v deželi, je nazadovol in stari voditelji so z žalostjo mislili na čase svoje slave. Nemštvo in nemškutarstvo je v celi deželi in na celi črti nazadovalo.

Nemški kazino se je boril z dolгови in gostilna je bila večkrat brez gospodarja. «Turnverein» je bil zbirališče le še nekaterih zvestih ter njega članstvo je padalo. Nemška trgovina je nazadovala, ker je bil ves mlajši naraščaj slovenski.

Nekdaj tako močno nemškutarstvo v deželi je bilo v razpadu in popolni desorganizaciji.

Slovinci smo bili tedaj v ugodnem položaju. Navdušenje za narodno stvar je bilo splošno in ker le navdušenje ustvarja požrtvovalno delo in je podlaga velikim činom, je le naša krivda, da danes po dvajsetih letih ne moremo navdušeno in s ponosom gledati v prošlo dvajsetletno dobo, odkar smo si pridobili najvažnejše avtonomne zastoje v deželi.

V deželnem zboru smo od vladnega zastopnika Winklerja prišli do Heina, Baron Hein je Nemec po rodu in čuvstvu, baron Winkler je bil Slovenec.

Deželni zbor je imel kompaktno slovensko večino, na katero je morala imeti ozir cesarska vlada v deželi, danes ima deželni zbor slovensko nemško koalicijsko večino, katero vodi baron Schwegel, ki je vodja kranjskih Nemcev in je podoben svojemu predniku Deschmannu le v tem, da sta oba izšla iz slovenskega rodu, v drugem pa je Schwegel od Deschmanna lokavejši in Slovincem stokrat nevarnejši.

V deželni zbornici sta nastopala v polupretekli dobi dva velika Slovana, katerima ni bil ne Winkler ne Suklje niti vsa v korenito slovenska garda starih bojnikov zadosti slovenska. Hribar in dr. Tavčar sta takorekoč zvezde klatila na narodno-radikalnem nebu in pisala v »Slovana« o Suk-

ljeju: »Izogibljite se ga!« »His niger est, hunc Romane caveto.«

Danes pa je vse drugače. »Rechter Hand, linker Hand, alles vertauscht.« Zginili sta z obzorja narodno-radikalni zvezdopetici, ostal je le rep, ki se je priklopil nemški zvezdi Schweglovi. Politični nasledniki onih, ki sta jih narodna radikalca Tavčar-Hribar stigmatizovala za mladože in oportuniste, stoje v deželi v opoziciji proti — nemško-slovenski vladni koaliciji, katero tvorijo glavni stebri Schaffner-Schwegel, Hein-Tavčar Hribar. Kolika izprememba!

In napredek na kulturnem in gospodarskem polju?

Naš položaj pred dvajsetimi leti je bil tako ugoden, da bi morali danes biti že za polovico naprej, kakor smo.

Priznavamo, da smo gospodarsko močno napredovali zadnjih dvajset let, a relativno bi morali biti dalje. Najugodnejši čas, to je prvih deset let po porazenju nemškutarstva smo preživeli v narodnih frazah in narodno-radikalnih deklamacijah, katerih glavna junaka sta bila prej imenovana narodnoradikalna Ivana.

Na kulturnem polju ni zanikati napredka ali le nekaj. Početki v mestih, zlasti v Ljubljani pred dvajsetimi leti so vzbujali mnogo upov. A prvih cvetov se je marsikateri osul. V nekaterih ozirih pa smo celo nazadovali.

Socijalno življenje v mestih, zlasti v Ljubljani je nazadovalo, in otrovani osebni boj od znanega naprednega glasila poleg nadutosti nekaterikov je razdejal vsako odkritosrčno društveno življenje. Na razvalinah pa sedi slovenski genij in se ozira na okolu ter išče — Slovencev.

In slovenska Talija, katera naj bi zbiralala v svoj krog vse Slovence, da se vesele slovenskega napredka, ta poveša svojo glavo. Bilo je nekaj slovenskih umetnikov, a malo slovenskih umotvorov, sedaj je nekaj več slovenskih umotvorov, igrokazov, a slovenski umetniki so raztreseni na vse štiri strani. Na deskah deželnega brama umetnosti se pa gibljejo sicer umetniki iz Češke in Hrvaške, domačini pa so v tujini »rari nantes in gurgite vasto.« —

Kje so tu narodni radikalci, da bi delali radikalno in ustrajno? Kje so navdušene slovenske čete, ki bi polnile slovensko gledališče? Vse je vihar razdjal, ki je divjal početkom narodno-radikalno, potem pa je svojo smer obrnil proti lastnim bratom in je slednjič zgubil svojo narodno moč, oltar goni jadra Schweglove slovensko nemške ladije.

Narodna slovenska bilanca zadnjih dvajset let ni posebno ugodna; relativno je celo neugodna, ako jo primerjamo s sodobno bilanco nemštva v deželi.

Nemška postavka v slovenskem računu ni veljala pred dvajsetletni nič, danes je enako veljavna s slovensko.

Nemška društva pred dvajsetimi leti so bila v rapidnem nazadovanju, danes napredujejo, to se tajiti ne da.

Župan Lueger je zadnji čas govoril o nemškem značaju dunajskega mesta, rekši, da kdor se naseli na Dunaju, mora se ponemčiti. Celo trde češke glave postanejo vsaj v drugem rodu na Dunaju nemške.

V Ljubljani se je zdelo pred 20 leti, da postane v narodnem oziru slično, kakor je na Dunaju, in da priseljena manjšina postane vsaj deloma slovenska po naravnem potu asimilacije. A danes moramo reči, da niti v glavnem slovenskem mestu v srcu svojega naroda nimamo asimilacijske sile in da se nasprotno celo dogaja, da nemštvo našega elementa iz naše srede nase poteguje. Imamo nekaj takih, ki so bili celo Sokoli pred nekaj leti, danes so turnarji. Imamo celo moža, ki je pisal v slovenske beletristične liste, danes stoji z obema nogama v kazini in pomaga prirejati šulferajnske veselice. Poznamo uglednega slovenskega pisatelja in šolnika, ki nosi v žepu »Südmarktüdler.« Cherchez la femme!

Gospodarska in kulturna premoč nemškega elementa je činitelj teh žalostnih pojavov.

Drugi važnejši činitelj je ta, da se je ena slovenska stranka politično spojila z nemškim elementom v deželi — v boj proti drugi slovenski stranki.

Narodni napredek je mogoč le v boju zoper gospodarsko kulturno in politično premoč narodnega

protivnika na eni strani, in v krepitvi lastne gospodarske in kulturne sile na drugi strani.

Pri nas pa so se našli možje, ki hočejo slovensko narodno posest reševati v politični družbi Schwegla, Schaffnerja in dr. Binderja pod ščitom barona Heina.

Ta politična zveza barona Heina je strla našo slovensko premoč v deželi in ustvarila razmere za boboten razvoj nemštva. Pred 20 leti je pel nemštvo na Kranjskem mrtvaški zvon, danes pa moramo že premišljevali, kako se obvarjemo nemškega navala na deželo.

Slovensko-nemška zveza je koren vsega zla. Luti strankarski boj v deželi izvira iz te naravne strankarske konstelacije in ob ljutem boju bira mnogo zadel, za katere se ne utegemo brigati.

Periferija pričakuje po pravici moralne in materialne podpore iz središča v neenačnem boju zoper agresivnega narodnega dušmanina. A iz središča zveni Slovincem na obmejni straži slovenski boj in nad tem slovenskim prepričkom kraljuje bastard-kralj, imenovan slovenskonemška zveza.

Ljubljana bo imela ta dni v svoji sredi odlično družbo slovenskih odvetnikov iz vseh slovenskih dežel. Pozdravljamo vse te odlične možje, zlasti neustrašne bojavnike iz obmejnih dežel. Marsikaj se bo sklenilo v korist veljavi narodnega jezika. A ti sklepi bi imeli drugačno veljavo, ako bi imeli na Kranjskem take razmere, da bi bil slovenski narod v kronovini merodajen in bi za sklepe odvetniškega shoda lahko vrgel na tehtnico svojo politično veljavo. A politično veljavo dežele reprezentirata danes imeni: Schwegel-Hein. Doklej še?!

Boj proti krščanstvu.

Preganjanje katoličanov na Francoskem.

Pariz 10. oktobra.

L. — Na Francoskem je boj proti krščanstvu zadivil v najhujši obliki. Nastalo je pravo preganjanje kristjanov. Revolucija je segla na versko polje. Framasoni so se po zadnjih volitvah polastili popolnoma državne oblasti in jo zdaj izkoriščajo za svoje namene. Vsaka francoska revolucija je še segla čez francoske meje in je našla odmev v ostali Evropi. Zato pa je naša dolžnost, da pazno motrimo to gibanje in njegove vzroke, ker drugače se mi ne bomo mogli ubraniti isti usodi, ki zdaj pustoši francosko deželo.

Našteti hočem najprej krivične postavke zdanjega časa, ki so jih framasoni polagoma sklepali v francoski državni zbornici da pripravijo tla za poslednji uničevalni udarec na katolicizem.

1878. — Dne 18. septembra je v Romansu Gambetta izustil bojno geslo: »Le cléricisme, voilà l'ennemi — klerikalizem je naš sovražnik!« Kaj si liberalci mislijo, ko izrekajo besedo »klerikalizem«, so pokazali kmalu naslednji dogodki.

1880. — Minister Freycinet začne preganjati samostane. Z dekretom z dne 29. marca ukaže jezuitom, dominikancem, benediktincem in drugim redovnikom, da se morajo raziti. Ako sami ne zapuste svojih hiš, bodo izgnani z vojaško silo.

Iste leta so naložili samostanom izjemne, jako visoke davke, katere so še davčni organi poljubno zviševali.

1881. — Iz mnogih bolnišnic so izgnali redovnice. Vkljub ugovarjanju in manifestacijam ljudstva so redovnice nadomeščene s posvetnimi postrežnicami.

1882. — Postava z dne 28. marca prepoveduje vsem ljudskim učiteljem, da ne smejo v cerkvi orgljati in peti.

Okrožnica z dne 2. novembra ukazuje, da se morajo iz šol odstraniti sveta razpela. Pri izvršitvi tega ukaza so postopali bogo skrunsko. V mnogih občinah so zasramovali razpelo. V Parizu n. pr. je prefekt scinskega departementa, jud Herold, vrgel sveto razpelo v blato.

Ti dve leti so začeli redovnikom prepovedovati šolski pouk.

1883. — Okrožnica odpravlja vojaške maše in prepoveduje vojakom udeleževati se bogoslužnih obredov.

1884. — Ukaz z dne 14. decembra zatire katoliške vseučiliške fakultete. Samo protestantovske ostanejo.

Zbornica tega leta sklene postaviti o razdružitvi zakonske zveze.

1886. — Vlada ukaže, da se mora zapreti delavska kapelica v Chateaufvillainu, in pošlje vojaško silo izvršiti ta ukaz. Delavci branijo kapelico in vojaki streljajo nanje.

Postava z dne 30. oktobra prepove vsem redovnikom, da ne smejo biti občinski učitelji.

1888. — Vlada prepove uradnikom, da

se ne smejo udeleževati korporativno cerkvenih obhodov.

Od leta 1882. do 1896. je vlada zatrla kanonikate. Več škofom in okoli 2000 duhovnikom je pobrala plače. Duhovnik ali škof, ki kritizira vladne naredbe, je kaznovan s tem, da mu vzamejo dohodek.

V proračunih od l. 1877. do 1892. so črtani doneski za katoliška semenišča. Judovska in protestantovska semenišča pa jih uživajo dalje.

Od l. 1892. do 1900 je sklenjenih mnogo izjemnih postav proti redovnikom. Šole in bolnišnice se jim jemlje po vrsti. Uradniki dobe ukaz, da morajo svoje otroke dajati le v državne brezverske šole. Uradnik, ki dá otroka v samostansko šolo, izgubi službo. V Rouenu je novembra meseca l. 1892. vsled tega ukaz moral 78 uradniških družin svoje otroke vzeti iz redovne šole. Tudi na reveže pritiskajo. Ubožcem, ki imajo otroke v redovnih šolah, se jemljejo občinske podpore.

V mnogih občinah so framasonski župani prepovedali nositi duhovsko obleko. Prvi »liberalni« župan, ki je z globo kaznoval duhovnika, ker je nosil talar, je bil v Kremlin-Bričtru v pariški okolici. Čast, komur čast! Vkljub globam še vsi duhovniki hodijo v talarjih.

A letos so postali francoski Neroni kar pijani od svojega jakobinstva. Ministri in župani tekmujejo med seboj, kateri si bo izmislil kaj novega, tako da postajajo že smešni. V naslednjem podajam nekaj zgledov tega divjega jakobinstva.

Framasonski naklepi.

Pariz, 16 okt.

L. Framasoni so objavili svoj sklep, katerega naj jim izvršita francoska vlada in zbornica. Oni pravijo: 1. Sedanji zakon proti cerkvenim redovom še ne izpolnjuje tega, kar žele svobodnjaki; to je le prvi poskus, katerega je treba nadomestiti z novim zakonom, ki bo popolnoma onemogočil delovanje vsake cerkvene družbe bodisi v šoli ali v bolnišnicah. 2. Proglasi se naj državni monopol pouka, ki se naj popolnoma lajzira, tako da duhovnik sploh ne bo več smel poučevati. 3. Bogoslužni proračun se naj čita in cerkev loči popolnoma od države.

»Ločitev cerkve od države« je sedaj glavno vprašanje. Ako bi vsled nje prišli francoski katoličani v tak položaj, kakor na primer katoličani v Severni Ameriki, kjer je ravno ta ločitev dala katoličanom popolno svobodo razvoja, bi bil morda na Francoskem to korak k izboljšanju. Pred vsem bi vlada izgubila vsak vpliv na imenovanje škofov — velevažna stvar! Ako ima nasprotnik pravico, določevati osebe, ki naj bodo generali sovražne armade, si vsakdo lahko misli, da ne bo izbral svojim nasprotnikom najboljših vojskovodij... Vsi francoski ministri so dandanes framasoni. A po konkordatu ima francoska vlada pravice katoliških vladarjev! Morda bi bilo za okrepitve katoliške zavesti še dobro, ako bi se ločitev strogo izvedla.

A Francozi niti ne mislijo na pravo ločitev. Oni mislijo samo na zatiranje in preganjanje. V mnogih krajih so framasoni redovnikom pobrali vse in medse razdelili, kakor nekdanji njihovi predniki pod križem. Za »javno koristne namene«, kakor je obetala vlada, na ta način ni ostalo nič. Večina je šla za absint. To politiko mislijo sedaj raztegniti tudi na župnijske cerkve, ki doslej še uživajo varstvene postavke. Ako duhovnike oropajo, ne bodo mnogo dobili, ker je že vlada preskrbela, da nič nimajo. A cerkve bi porabili za hleve, plesišča ali za tempelje; saj so iz cerkve sv. Genovefe naredili »Panteon«, kjer časte Voltêrja, Rousseaua, Jupitra, Ateno in tisto nihalo, s katerim je Faucault dokazoval, da se zemlja vrti okoli svoje osi. Na vrhu kupole je pa ostal še križ — velik, krassen križ. »Doli mora!« pravi Combes. Ravno te dni delajo oder, da ga snamejo. Bogeve, kaj bodo dali gori? Najbrže kako Venero, ker to božanstvo je danes v največji časti na Francoskem. Mnogo cerkvâ je že zaprtih, a v Parizu mislijo sezidati mohamedansko mošejo. Ali se bo Combes ustavil temu klerikalizmu?

Pri zadnjem banketu prošlo nedeljo po odkritju spomenika galskemu vojskovodju Vercingetorixu je Combes zopet svečano izjavil ob rujnem vincu, da bo pregnal vse cerkvene družbe in izvedel ločitev cerkve in države. Njegovi zavezniki v svojih listih dovolj jasno pravijo, kaj to pomeni.

Framasonsko glasilo »La Raison« je pisalo po škandalu, ki so ga vladni pobalini naredili v pariški župni cerkvi »Notre Dame de Lorette«: »Mi hočemo škandalov v cerkvah in pretepe na svetem mestu, mi hočemo bogoskrunstva v zasmeh in poboje ob vznjožju altarjev kakor na bojnem polju.« Isti list, pri katerem je zdaj za urednika podli ex-abbé Charbonnel, je izjavil nedavno:

»Duhovnik je izven zakona in izven človeške družbe zaradi nesramnosti svojega stanu in nečastnosti svoje obleke. Proti nje-

Dalje v prilogi I.

mu je vse dovoljeno, ker civilizacija ima pravico, da se ga brani z vsemi sredstvi. Proti duhovniku niti strpnosti niti usmiljenja! To je stekli pes, katerega sme brez kazni vsak pobiti, ki ga sreča. Prognanstvo, ostracizem, večna ječa, verige in udarci — vse je dobro, vse je zakonito proti njemu. Da bi se mi pogajali s takimi ljudmi? Ne, ampak udarite ga, ubijte ga, kajti tudi smrtna kazen, bodisi še tako sramotna, ni dovolj huda za takega zastrupljavca. Ozir na človečanstvo izgine proti njim, ki so se sami postavili izven človečanstva! („Raison“, 21. dec. 1902.)

Tako pišejo člani vladne večine! To je pomen Combesovih fraz o „ločtvi cerkve in države“.

To so oni, katerih politiko hvalijo slovenski liberalci!

Pravijo, da se boré proti „klerikalizmu“. Kaj pomeni ta fraza, je povedal v zbornici socialistični poslanec Sembat, ko je končal:

„Za menih poženemo župnike čez mejo!“

Tako je zdaj na Francoskem. A zakaj? Organiziranih framasonov je v Franciji 25.000, katoličanov pa štejejo čez 30 milijonov. A framasoni so si pridobili vodstvo političnih strank, katoličani so se pa udano držali gesla: Vera se ne mešaj v politiko! Zato imajo katoličani pač vse polno bolnišnic in otroških vrtcev, a nobene stranke. Framasoni se jim izkazujejo zdaj hvaležne za njihovo humanitarno delovanje s tem, da jih z nečloveško surovostjo izganjajo, mečejo sirote na ulico in konvente izpreminjajo v vojašnice in framasonska zborovališča.

Škof Friderik Baraga in „Družba treznosti“.

Bojevniki za treznost se morajo veseliti in ponašati, da imajo najboljše možé na svoji strani.

Družba treznosti se veseli velike naklonjenosti našega presvetlega knezoškofa Antona Bonaventure, kardinal — takrat knezoškof — Missia je ustanovil prvotno družbo, ki je imela najboljši namen, tudi ni bila brez vsebe, a je bila pomankljiva v tem, da je imela premale zahteve in premalo točna določila. Slavni slovak je že ob svojem času grmel zoper pijančevanje, zlasti zoper žganje, ki je bilo takrat brezprimerno manj razširjeno kakor sedaj.

Prvi znani in največji slovenski bojevniki na tem polju pa ni nikdo drug kakor — naš veliki misijonski škof Friderik Baraga. V njegovem životopisu, ki ga je sestavil L. Vončina, čitamo na več mestih, kake težave pri misijonskem delu so mu napravljali umazani barantači z žganjem. Žganje je bilo največji zadržek pri spreobračanju divjakov. Kaj je storil Baraga? Ustanovil je za spreobrnjenec „Družbo treznosti“. Na straneh 129—132 imenovani životopis o tem govori. Zelo zanimivo je, kar nam Baraga pripoveduje. Podamo samo nekaj malega:

Divjaki morajo sicer že poprej, preden sv. krst prejmejo, z vso resnobo obljubiti, da se hočejo odpovedati kakor hudiču, tako tudi žganjariji, tej svoji najhujši pregrešni navadi. Kako premišljeno in resno pa divjaki to obljubo storé, pričuje najbolj očitno to, da taki, ki mislijo, da jim ne bo mogoče pijančevanju slovo dati, tudi sv. krsta nočejo prejeti. Zavedó se namreč, da je veliko lepše in boljše, ne dati se krstiti, kakor pa biti samo po imenu kristijan in šiveti nekrščansko. Cast in poštenje tem divjakom, kateri bi utegnili osramotiti marsikatega kristjana naših časov!

Dasi so se pa spreobrtni divjaki na vso moč prizadevali, zvesto držati svojo obljubo, vendar ni bilo nikakor odveč spremenjati tudi nje v družbo treznosti. Saj ni nobenemu neznana tista silna slabost spačene človeške nature ... itd.

Potem Baraga z velikim veseljem pripoveduje, kako slovesno se je vršil vsprejem v družbo: „Vsi Indijanci so v moje srčno veselje to obljubo storili in jo tudi zvesto izpolnjujejo.“ — Končno pravi poročilo: Indijanci so se svojim divjim šegam in navadam odpovedali in so dobri, pridni, delavni, poštenu in trezni ljudje postali.

Iz tega je razvidno, da to, kar mi se daj pri nas poskušamo, ni nikakor nič novega. Baragovi verniki so bili vsaj z ozirom na žganje — popolni abstinenti. Takega uzornika tedaj imamo pred seboj.

Zato bodi ustanovni shod naše družbe treznosti posvečen častnemu spominu prvega velikega bojevnika za treznost škofa misijonarja Friderika Baraga!

Na shodu bo razstavljen na vpogled njegov baret (mašna kapa) in njegova žesama na sebi zanimiva misijonarska palica, s katero v roki je prehodil grozne planjave in brda ameriška. Dalje nekaj podobno z njegovim lastnoročnim

podpisom. Obenem se bo dobilo za mal prispevek v korist „Družbi treznosti“ nekaj litografiranih slik Baragovih, ki se v trgovini več ne dobe.

Ta spomin na Baraga bo dal našemu shodu še večjo častitost.

Zato naš shod — častivci Baragovi!

Povdarjamo še enkrat, da je vstop k shodu vsakemu prost: laikom kakor duhovnikom. Kdor se za stvar zanima, kdor ima srce za ljudstvo, za bedne grešnike in siromake pijance, — pridivpon deljek ob 9. na shod v škofiji dvor!

Iz deželnih zborov.

Koroški deželni zbor je 22. t. m. sklenil, da se vlada naprosi, naj vloži načrt zakona, po katerem bi se mogel odložiti delavcu nastop kazni, ki ne presega šest mesecev, ako to zahteva gospodarstvo delodajalčev. Občini Grebini se je dovolilo za stavbo vodovoda podpore 2000 kron. — V seji 23. t. m. je poslanec Hillinger predlagal, da zbornica vsprejme načrt glede regulacije krške deželne ceste in nakaže znesek 7500 kron za zgradbo za leto 1904. Se oddá odseku. Posl. Winkler je poročal o izpeljavi revizij v občinah, in predlagal, da se te revizije nadaljujejo najmanj v obsegu 25 rev. na leto. Posl. Aichelburg je stavil dodatni predlog, naj si deželni odbor naroči v ta namen posebnega revizijskega uradnika. Sprejeto. Nadalje se je še več občinam nakazala podpora za gradnjo šolskih poslopj.

V štajerskem dež. zboru je poslanec Žičkar utemeljeval predlog glede ugodnejše železniške zveze na progi Zidamost-Zagreb. Predlog je bil oddan železniškemu odseku. — Na dnevnem redu stoji ječa poročila deželnega odbora se oddajo dotičnim odsekom v predposvetovanje. — Vložen je bil predlog glede ustanovitve deželne hiralnice v okraju Feldbach.

V istrskem deželnem zboru je poslanec dr. Trinajstić stavil neko interpelacijo v hrvatskem jeziku, a deželni glavar mu je segal v besedo, češ, da je razpravni jezik laški. Med tem so Lahoni na galeriji uprizarjali divjaške orgije. A slovenski poslanci se niso udali in so prisilili glavarja, da je dal galerijo izprazniti. Posl. Mandić je hotel prečitati nujni predlog, naj se pozove vlada, da dovoli podpore za lajšanje bede v deželi. Prišlo je med njegovim govorom zopet do silnega hrušča, ter je moral glavar sejo zaključiti.

V dalmatinskem deželnem zboru so se v seji 22. t. m. odkazali odsekom zakonski načrti glede ustanovitve četrtega tedaja na zaderskem učiteljsko in glede ureditve potokov v raznih občinah. Istotako se je izročil posebnemu odseku predlog poslanca Biankinija glede ureditve učiteljskih plač.

V deželnem zboru češkem nadaljujejo Nemci obstrukcijo z raznimi predlogi glede overovljenja zapisnikov prejšnjih sej in z glasovanjem po imenih. V moravskem deželnem zboru so Čehi v seji 22. oktobra dosegli moralen vpeh, dasi so v manjšini. Bilo je namreč izvoliti za brnsko hipotetično banko nadravnateljevega namestnika. Nemci so predlagali brnskega župana Wieserja, a Čehi so primorali glavarja, da je dal predlog dvakrat na glasovanje. Vsi Čehi so biteli iz zbornice in tako zbornica ni bila sklepna ter se ni izvršilo imenovanja. Čehi so se postavili zato po robu, ker je Wieser zagrizen Nemec in mesto v predsedništvu hipot. banke jako važno.

Ogrska kriza.

Madžari torej ne odnehajo od svojih zahtev.

Tudi liberalna vladna stranka se je postavila na stališče skrajnih zahtev.

Košutovi listi pa pišejo naravnost izjavajoče. »Budap. Naplo« pravi: »Na Ogrskem se ne bo vladalo z armadnimi povelji. Naš parlament ne bo odstopil od narodovih pravic in umešavanja višjih krogov v naše zadeve ne bo trpel. Naroda ne prisili noben vladar, da bi se odrekel svojih pravic. Zaman se nas straši, da se bo kralj odpovedal prestolu. Mi spremembo na prestolu ne želimo, a ne strašimo se je tudi ne.« »Budapesti Hirlap« pravi: »Vladarjeve pravice, kakor jih na Dunaju razumejo, imajo pač lahko v Avstriji, a pri nas vsaka ustavna pravica prihaja od naroda. Narod je tisti, ki ima pravice in jih tudi oddaja.«

Kakor se čuje, je stališče krone naslednje: Vladar je izjavil, da se s kakim parlamentarnim odborom ne pogaja, ker to pomenjuje pravice, in da kronasamostojno odloča. Vladar ne odobri programa odseka devetorice in tudi ne pritrdi, da bi grof Apponyi prišel v novo ministrstvo. Vladar še ni poveril Lukacu ministrskega predsedstva in mu po zadnjih dogodkih skore gotovo tega tudi ne poveri.

Nasproti temu vstraja liberalna stranka pri svojih zahtevah. Splošno mnenje je, da

se mirnim potom sedaj kriza ne bo dala poravnati. Grof Zichy izjavlja, da Madžari ne bodo nastopili z odarito revolucijo, pač pa s pasivnim odporom. Avstrija ne dobi vojaških novincev, tudi ako bi si jih skušala dobiti s silo.

Tudi denarja ne dobi Avstrija in delo Madžarov bo spravilo Avstrijo v finančno krizo.

Grof Khuen in Lukacs sta danes zopet došla na Dunaj.

Poleg Rumunov so se pričeli gibati proti madžarskim zahtevam tudi Srbi. Jutri priredijo v Karlovcih shod, na katerem bodo zahtevali tudi zase pravice.

Žalostne gospodarske posledice.

Ogrsko kmetijstvo zaradi slabih gospodarskih razmer vedno bolj propada. V mesecu avgustu samem ni bilo nič manj kakor 282 kmetij prodanih. Sodni stroški sami so znašali 86.875 K. Letos je bilo prodanih 3139 posestev in sodni stroški so znašali 630.704 K. Nič boljše ni stališče obrta. V Budimpešti je bilo leta 1902 samo 5721 trgovin odprtih v primeri s 7516 v letu 1901. 3659 obrtnikov pa je moralo zapreti svoje prodajalne. — Velika škoda bode zadela nadomestne rezervnike na Ogrskem, ako zbornica ne bode kmalu dovolila naborov. Prigodi se namreč lahko, da država odpusti tretjeletnike in pokliče nadomestne rezervnike v aktivno službo. Kakor se poroča, se je dosedaj oglasilo 523 prostovoljcev in sicer 467 Nemcev, 50 Rumuncev in 6 Srbov.

Nov poraz Mažaronov.

Iz Zagreba: Hrvati vedno molde na svojo škodo. Tako smo pisali pred nedavnim glede vojaških zahtev, ki jih hočejo imeti Mažari od vladarja. Takrat smo še mislili, da se bode vendar našel kateri hrvaški poslanec ter spregovoril resnobno besedo na korist Hrvatske. A tudi ta nada nas je prevarila. V odbor devetorice, ki je imel določiti vojaške zahteve glede ogrskih polkov je bil izvoljen Hrvat Emerik Josipović, bivši hrvaški minister. Toda ta ni zastopal Hrvatske, kakor bi bil moral. Po nekkih poročilih je ta zastopnik kar molčal, ko se je šlo za hrvatske zahteve, po drugih pa je sicer zahteval hrvatske vojaške šole in hrvatske vojaške sodnije, če Mažari dobe mažarske, ali da se Mažari niso ozirali na te zahteve.

Stvar je gotova, da v sklepnem zapisniku niso nikjer omenjene hrvatske zahteve, a da je ta zapisnik Emerik Josipović vendarle podpisal. Že drugi dan po sklenjenem dogovoru so prinesli hrvaški časopisi brzojavke, da je zavladalo med hrvaškimi poslanci v Budimpešti veliko nezadovoljstvo, in da mislijo izstopiti iz liberalne stranke. Te grožnje seveda so prazne, ker se ve, da hrvaški poslanci nimajo toliko energije, da bi kdaj kaj koristnega storili za hrvaški narod.

Zdaj se že piše po mažarskih listih, da ostanejo na Hrvatskem vojaške šole tako uravnane, kakor so bile do zdaj, tedaj z nemškim učnim jezikom, dočim dobe Mažari mažarske; pri vojaških sodnijah pa naj se rabi tisti jezik, kakoršen je v porabi pri dotični okrožni sodnji. Po tem takem bi moral biti na Hrvatskem pri vojaških sodnijah hrvaški jezik uradni, kakor je pri hrvaških sodnijah povsod le hrvaščina v porabi. Vendar pa Mažari nočejo tega naravnost priznati, češ, da bi s časoma mogel biti v Slavoniji tudi mažarski jezik. Hrvatska opozicija se je radi teh izjav in radi nemarnosti hrvaških poslancev silno vznemirila ter začela resnoben pokret radi tega v celi zemlji.

Ker se po nagodbi od l. 1867 ne sme noben zakon spremeniti med Avstrijo in Ogrsko brez dovoljenja Hrvatske, zahteva opozicija, da se skliče nemudoma hrvaški sabor ter o tem vprašanju razpravlja, predno se bode o tem sklenila pogodba med Mažari in vladarjem. Hrvatska je ravnopravna z Ogrsko ter mora dobiti iste pravice, kakor ona.

Zdaj so se odločili pa tudi mažaronski poslanci sniti v Zagrebu, da se posvetujejo glede te zadeve s hrvatsko vlado, prej nego se opozicija okoristi s to nezgodo mažaronске stranke. Stori pa ne bode nič, le v uradnem listu bode tolažila hrvaški narod, da se mu ne bode nič hudega zgodilo in da naj le mirno čaka.

Trozveza.

L. 1887. je šel italijanski minister Crispi v Friedrichsruhe k Bismarku. Palamenghiju, ki ga je spremljal kot tajnik, je bil Crispi stric. Sedaj priobčjuje Palamenghi v „Eropeen“ svoje spomine o tem sestanku. Palamenghi ni bil navzoč pri pogovorih obeh državnikov, a izvedel je kmalu za tem vso vsebino pogovorov, ker je moral vse zapisati Crispiju, kar sta se prej Crispi in Bismark razgovarjala. Bismark je zahteval svojemu gostu, da sti samo dve državi, ki bi mogli kaliti mir in sicer Francoska in Rusija; vzlasti proti

Rusiji je bil Bismark tako v skrbeh, da je vzel odgovornost berlinskega zborovanja na svoja ramena; v odgovor pa mu je Rusija postavila na meji 200 000 mož, a nemška vojska bi se ne imela bati ruske, ker v ruski vojni je bil že revolucionarni duh. Rusija je imela neko slabo stran — Poljsko; zadš čalo bi bilo pomagati Poljakom do kraljevstva pod kakim avstrijskim nadvojvodo. Ko bi bila šla Rusija tudi v Carigrad, Bismarku ni bilo to mar. Crispi je pa zahteval Bismarku, da bila italijanska politika nasprotna ruskemu operiranju v orijentu. Rusija v Carigradu bi bila zapovednica nad Sredozemskim morjem; bilo bi bolje v evropski Turčiji ustanoviti avtonomijo balkanskim narodom. Macedonijo, Albanijo itd. Crispi je zahteval in tudi dosegel, da se je italijansko-nemški zvezi dodela tudi vojaška konvencija. K tej mora pristopiti tudi Avstrija, zahteval je Crispi. »Jaz spoštujem Avstrijo«, rekel je Crispi, »ker spoštujem dogovore; obstanek Avstrije je potreben za evropsko ravnotežje; Italija bo zvesta zaveznica; to moram povdarjati jaz, ker sem bil sovražnik Avstrije in ki sem delal zarote proti nji; in prav zaradi tega, ker želim najboljše razmere med Avstrijo in Italijo, mi je v dolžnost prositi Vašo ekscelenco, da bi vplivali na avstrijsko vlado, naj bi avstrijska vlada pridobila si avstrijske Italijane za se. Vaša ekscelenca si ne more niti misliti, kako mi meče polena pod noge avstrijska vlada, ki noče podpirati avstrijskih Lahov; javno mnenje se prevečkrat razburja in italijanske meji je zelo težko vzdrževati ravnotežje med dolžnostmi zavezništva in med narodnim mišljenjem; stranke se poslužujejo tega, da morejo motiti red.« — Bismark se je zahvalil gostu na njegovi odkritostnosti in obljubil je, da bo to dosegel od Kalnokya. — Da je Bismark tudi v resnici dosegel od avstrijske vlade, to nam pričajo vsakdanji dogodki: avstrijske vlade kar tekajo za Italijani in jim ponujajo, kar hočejo — na škodo Slovincem. Slovenci so izročeni na milost in nemilost, Slovenci plačujejo davek trozveze. Zato pa le vsi navdušeno za trozvezo, da nas bo čimprej konec!

Laška univerza.

Na svobodni laški univerzi v Trientu bodo predavali sledeči profesorji: Alessandro Chiappelli iz univerze v Neapolju, Adolfo Zerboglio iz Pize in Guglielmo Ferrero iz Turina. Laški listi pozivljejo razne zastope in zasebnike, naj materialno podpirajo laške dijake, ki so se upisali v Inomost. Istrski deželni odbor, kakor tudi tržaški mestni svet so že lani glasovali za zneske v ta namen. Ker je v Istri velika večina prebivalstva slovanska, ker je tudi v Trstu ogromno število Slovincem, razpolagata ta oba zastopa tudi s slovenskim denarjem. In komu je na srcu, da imajo na Primorskem v zastopih Lah večino? C. kr. vladi. In tako jej bo morda tudi sedaj na srcu, da bodo romali novci slovenskih davkoplačevalcev v žepe laškim dijakom v Inomost!

Makedonske reforme.

Glede Makedonije je vsa diplomatska akcija pravzaprav brezuspešna. Obžaluje se z veliko, a komično resnostjo, ker ni Avstro Ogrska in Rusija zahtevala, da se v Carigradu postavi krščanski generalni guverner za Makedonijo. A kaj bi rekel na to sultan, če bi se kaj takšnega zahtevalo od njega! Z vsakega, ki ima le malo zdrave sodbe glede turških nametij, je popolnoma jasno, da so vse reforme brez vsakega pomena, dokler njihova izvršitev ni poverjena krščanskemu guvernerju, ki bi stal pod evropsko kontrolo. Ako bi se določil razsoden krščanski guverner, bi bil načrt reforme odveč, ker bi sam vsatril dostojne in človeške razmere, nasprotno pa so tudi najlepše reforme ničvredne, ako se njihova izvršitev izroči sultanu. Dokler se izvora vsega zla, turškega uradništva in turške soldateske ne odstrani iz Makedonije, tako dolgo ostanejo vsi reformni nasveti brez pomena in niso vredni niti papirja, na katerem so napisani. Škoda je le za čas, škoda za trud! Zato naj bi se izvolil krščanski generalni guverner in sicer ali Bolgar, ker je Makedonija po večini bolgarska, ali kak drug Evropejec, in se postavilo orožništvo s krščanskimi častniki, in makedonsko vprašanje bi bilo vsaj začasno rešeno. Vse drugo pa je politična sleparija najhujše vrste.

Ruski načrti.

V slovanskih krogih se je zamerilo Rusiji, zakaj ni z energično roko osvobodila makedonskih Slovanov izpod turškega jarma, a kot se vidi, so bili tu vzrok življenjski interesi, ki so Rusiji narekovali druga pota. Gotovo bi drugače postopala na Balkanu, če se ne bi na vzhodu grozeče dvigala vojna nevarnost. Ruski listi tajé sicer, da bi bil mogoč konflikt med Rusijo in Japonom, in da so vsaj v najbližjem času še izključene vsake sovražnosti med tema dvema državama. A vendar Japan še vedno preži iz zasede in čaka primerne hipa, da vstavi Rusijo v njenem zmagonosnem diru. Pri

najbližjem zapletu v Evropi, ako bi odšle ruske vojne sile na Balkan, bi bruhnila vojna v vzhodni Aziji. Japonci koprne po trenotku, da bi Rusija hotela oživitviti svoje tradicionalne pravice na Carigradu, ker potem bi se jim ne bilo treba bati, da Rusija ves svoj velikanski vojni aparat obrne proti njim. A Japana se ne sme omalovaževati; njihova vojska in mornarica sta v dobrem stanju, in tudi brez pomoči od strani Kitajcev, more njihovo kraljestvo 200.000 do 300.000 mož poslati v Korejo in Mandžurijo, da odbije krepko rusko vojno moč. Angleška in Severna Amerika, tekmuje z Rusijo v Vzhodni Aziji in ne bosta sicer neposredno posegli v boj, a Japonski hočeta omogočiti vojno s tem, da ji zagotovita potrebno posojilo. Ti dve državi se sicer zdaj še ne bojite ruskega orjaka, ker jima služi morje v varno obrambo, a imate vsejedno strah pred prihodnostjo in bi radi na vsak način oslabil slovensko velesilo.

Koreja je že par desetletij preporna točka med Rusijo in Japonom. Ta polotok, ki sega daleč v Veliki ocean, loči japonsko vodovje od kitajskih morij in je zato posebno važen, ker ima najboljše luke in bi imela država, ki pride v njegovo posest, gospodarstvo nad tem delom Vel. oceana. Ruska pristana, Vladivostok in Port Arthur, sta po zimi včasih zamrznjena, a Koreja ima v tem oziru najugodnejšo klimo. Ta polotok ima sicer svojega cesarja, a tamošnje ljudstvo je v strateškem oziru brez pomena, in bi po vojni prišlo pod oblast močnejšega gospodarja. Kakor hitro bi se Rusija zapletla v evropske homatije, bi japonsko ladijeve prišlo pred Korejo in jo zasedlo. S tem bi zadalo Rusiji močen udarec, ker bi ga ne mogla prepoditi iz polotoka, a to radi tega ne, ker bi nastopila Anglija kot zavaznica Japonske. Tako napete so razmere na daljnem Vtoku, in zato ima ruski orjak zvezano edno roko, in ne more na zapadu delovati s polno močjo.

Podkupljeni kraljevi morileci.

»Neues Wiener Journal« prinaša sledečo vest: Popolnoma gotovo je, da so bili morileci srbske kraljevske dvojice podkupljeni. Podkupoval pa jih je neki Hadži Thomaš. Vendar pa so bili njegovi denarni pripomočki tako pišli, da je zamogel le nad poročniku Naumoviću naprej plačati 24.000 frankov. Da bi dobili več denarnih pripomočkov, umorili so vojnega ministra generala Pavlova, ker so vedeli, da se v ministrski blagajni nahaja mnogo denarja. Mašin je dobil potem 30.000 frankov, Misič 24.000 Solarevič, praznejši vojni minister 24.000, Zivković 12.000, Ljuba Kostić, kateri je zarotnikom odprl ograjo in jim prekrbel varen dohod v palačo, istotako 24.000 frankov. Tudi Avakumović se je dal podkupiti za 50.000 franki. Polkovnik Damijan Popović ni dobil nobenega denarja, pač pa službo generalnega adjutanta. Drugi mlajši častniki so dobili svote 2000 do 5000 frank. Skupna svota v to svrhu izdanega denarja je na ta način znašala 300.000 frankov. Koliko je na temu poročilo resnice, se ne vemo. Morda je to poročilo le masševanje dunajskega časopisa, kateremu je kralj Peter ustavil nagrade, katere je iz srbske drž. blagajne prej dobivalo.

Vstaja na Balkanu.

Bolgarska vlada je pr. naročila, da Bolgarija hoče zlati že drugi izmed treh mobiliziranih vojev rezerve, odposlati domov. Porta je obvestila bolgarsko vlado, da je s svoje strani tudi že podvzela vse korake, da v tem oziru izvede potrebno. — Turčija je na avsto ogrski in ruski poslaštvi poslala šest poročil, ki omenjajo izvršene reforme. S tem hoče dokazati, da je pripravljena zadovoljiti zahteve velesil. — Pet tisoč turških funtov, ki so bili razpisani na glavo voljaškega vodje Borisa Sarafova, je turški policiji zmešalo glavo. Pred kratkim je namreč aretiral v Carigradu avstrijskega ministerijalnega svetnika, barona Eichhofa, meneč, da je to tolikanj zalezovani Sarafov.

Papež je daroval filipopol-skemu nadškofu 5000 frankov za trpeče kristjane v Turčiji; od te vsote je bilo oddanih 1500 frankov soprogi bolgarskega ruskega poslanika za makedonske begune. Ostanek se je odposlal naravnost v Drinopolje.

Nova reforma nota Avstrije in Rusije na sultana zahteva, da se dodeli eden avstrijski in ruski adjunkt makedonskemu generalnemu nadorniku. Nadalje naj Turčija imenuje vojne eksperte velesil, katerim naj se dodajo večji vojaški oddelki, imenuje naj mešano, iz zastopnikov vseh velesil obstoječo komisijo. In zadnje povelje se glasi, da mora Turčija zpet sezidati porušene cerkve in vasi; vsprejeti mora tudi vse ubegle Bolgare. Turčija je dobila dolčen rok za vsprejem teh nepreklicnih zahtev.

Grki in makedonsko vprašanje.

Rektor univerze v Atenah, ki je ob enem tudi predsednik grškega društva »Elenismos«, ki vodi grško agitacijo na Bal-

kanu, izjavil je proti nemškemu časnikarju, da so Grki zato nasprotni bolgarskemu gibanju v Makedoniji, ker si hoče Bolgarija prisvojiti Makedonijo za-se, kar bi pomenilo smrt grški narodnosti v Makedoniji. Ko bi prišlo do tega, da bi Bolgarija zasedla Makedonijo, bilo bi kmalu Jadransko morje slovensko radi bratske vzajemnosti, ki vlada med slovenskimi državami na Balkanu. Grki so veliki prijatelji Italijanov, tako je rekel rektor, oni bi radi videli, da bi Italija zasedla Albanijo, a s pogojem, da bi pustila Grkom Epir. Tudi je Grkom jako simpatično gibanje Italijanov v Dalmaciji, v Istri in v Trstu, ki vodijo enak boj proti Slovanom z Grki. »Grki bodo vedno z vami, delili bodo z vami veselje in žalost,« tako je vzkliknil.

Mi Jugoslovani pa vemo sedaj eno več: Nemci nas hočejo ponemčiti, Italijani poitaljančiti; Italijanom ob strani stoji laško kraljestvo in Nemcem za hrbtom Nemčija; Italijani imajo zraven tega še pomoč Grkov. Kdo pa brani Jugoslovane, Slovence in Hrvate, pred Nemci in Labi? Avstrijska vlada gotovo ne. S tem pa, da se naša vlada ne protivi potujčevanju, s tem, da podpira Nemce in Lahe, vidimo, da ona ne misli braniti teh dežel pred aspiracijami onih nasprotnikov, katere nam je označil grški rektor.

Blagoslov angleške vlade.

Iz Johannesburga se poroča: »Krasne razmere v Južni Afriki je nekoliko razkrinjala Miss Hobhouse, ki je prepotovala celo deželo, da se na svoje lastne oči prepriča o nasledkih vojne. Posebno je grajala Angleže, ker skušajo brezdelne Bure privabiti iz farm in tako zanemarjajo poljedelstvo, ži vinorejo in svoj dom. Divje koz« so postale že tako krotke, da prihajajo na polje in uničujejo žetev, ker jih nihče ne strelja. Buri nimajo nobenega orožja in ne morejo zaradi tega streljati divjačine in morajo gledati, kako jim ta uničuje žetev. Tudi v mestih postaja sila vedno večja. Največ skrbí pa jim prizadeva pogled v bodočnost. Toda ne samo v Transvalu so razmere zelo slabe, ampak tudi v Kaplandiji, kakor poroča »Standard«. Vsled suše ginejo ovce in koze kar trumoma, volov je pa že sploh zmanjkalo. Mleka ni mogoče dobiti, meso je pa nevžitno. Ako ne bo kmalu dežja, je lakota neizogibna. Ako pa tako poroča list, kateri stoji v zelo dobri zvezi z angleško vlado, potem je že vse to verjetno.

Italija in Francija.

Pred odhodom laške kraljeve dvojice izustil je laški kralj sledečo zdravico: »Gospod predsednik! Dovolite mi, izraziti Vam velike zadoščenje in veliko zahvalo, ki sem Vam jo dolžan, ker ste mi storili ljubav, da sem mogel obšudovati del tako mogočne francoske vojske. Ko sem šel mimo oddelkov lepe vojske, ki so mi bili predstavljeni, in ko sem jih videl korakati danes mimo mene, je moje srce toliko ob spominu na čase, ko so francoski vojaki prelivali svojo kri ob strani italijanskih, čuteč se srečnega, da so ponehali vzroki, ki so jih vodili na bojna polja, želeč, da bi od sedaj naprej vojski obeh narodov služili samo vzdrževanju miru.«

Predsednik Loubet je odgovoril: »Veličanstvo! Vsebinsa Vašega govora bode gotovo ganila srca vseh Francozov, ki so ponosni na svojo vojsko in prepričani, da pod njenim varstvom bodo mogli mirno nadaljevati svoje rodovito delo. Francija bo hvatežna Vašemu Veličanstvu, da ste oživili slavne spomine vzajemnosti. Za isto stvar prelita kri italijanskih in francoskih vojakov ne sme biti izgubljena za mir in zvezo obeh narodov.«

Ob tako prisrčnih besedah kdo naj še veruje na trozevo? Ali se ne dozdeva človeku, da je Italiji pristopila k dvo-zvezi — k Rusiji in Franciji. V tej sodbi nas mora podpirati tudi izjava italijanskega ministra za zunanje stvari nasproti uredniku lista »Temps«, kateremu je Morin dejal, da je bil poset kraljeve dvojice v Parizu kronanje one politike, kateri je bil smoter, urediti med Italijo in Francijo najsrčnejše prijateljstvo na korist evropskega miru. Kar nas je nekaj razdvajalo, je pozabljeno. O vseh vprašanih razgovarjali smo se kakor pravi prijatelji, kar nam prinese gotovo dobrih sadov.

Iz brzojavk.

Budimpešta. Pri včerajšnjih kontrolnih shodih ni bil nobeden rezervist, ki je klical »jelen!«, kaznovan. Splošno se sodi, da se je to zgodilo na višji migljaj. (Iste pravice, kakor Madjari, bodo zahtevali pri kontrolnih shodih tudi avstrijski Slovani. Stvar vseh slovenskih poslancev bode v tem oziru na Dunaju združeno in odločno nastopiti. Opomba ured.)

Rim. Splošno se sodi, da bo Giolitti poverjen s sestavo novega ministrstva.

Kolin. Potrjuje se vest, da ruski zunanji minister pride obiskat francoskega zu-

nanjega ministra. Pogovor bo o dogovoru, katerega sta sklenili Avstrija in Rusija glede Balkana in o načrtih Rusije v vzhodni Aziji. Sedanje stališče Francije ne ugaja Rusiji, ki tudi ni nič kaj zadovoljna z angleško francoskim zblizanjem.

Pariz. Vseh dogovorov mej Italijo in Francijo je, da bo Italija podpirala francoske načrte z Marokko. Francija pa ne bo delovala proti laškemu vplivu v Tripolisu.

Sofija. Sarafov izjavlja v bolgarskih listih, da še živi. Ubiti vodja makedonskih vatašev, je bil Dimitrov.

Praga. Včeraj je prišla k mestnemu županu deputacija češke duhovščine, ki ga je prosila, naj občinski zastop se izjavi proti ustanovitvi nemške župnije na Češkem. Mestni svet se je izrekel, da ugodí tej želji.

Lvo v. V Klobočevki se je včeraj pri kontrolnem shodu javil nek rezervist v poljiščini. Bil je takoj aretiran. (Glej poročilo iz Budimpešte. (Op. ured.)

Celovec. Pri Beljaku je umrl protestantovski superintendent Winkler z Dunaja.

Pariz. Seja francoske zbornice je bila jako burna. Opozicija je vladi očitala, da zanemarija v svoji gonji proti krščanstvu interese Francije. Cmbes je odgovarjal eno uro ter naznanjeval nadaljevanje protiverškega boja. Zbornica je z 332 glasovi proti 233 odobrila njegov govor in prešla na dnevni red.

Kričeče razmere.

Domžale, 22. oktobra.

V Domžalah, tam, kjer se dan za dnem vedno bolj razraščajó korenine nemškega gospodarstva, se gode čudne reči. Pride sobota, pa mesto tega, da bi dal Tirolec delavcu, kar mu gre, pridržava v svojem žepu vsakemu po štiri krone, s katerimi dela potem do tedaj, ko delo poneha, kupčije; in šele zadnji dan zadnjega delavnega tedna izplača »smrdečemu Kranjcu« to, kar si je morda že osem mesecev prej zaslužil. No, in če se pomisli, koliko delavnih tednov je v letu in koliko je delavcev, človeku ni baš toplo okoli srca, ko vidi, na kako nesramen način se s slovenskim denarjem množi nemško bogastvo. To je jedno, a drugič so delavci sami na veliki škodi, saj ne dobivajo od denarja, ki ga morajo »notr puščati« prav nobenih obresti. — Ali bi ne bilo lepo, ko bi se ti tisočaki naložili v našo hranilnico in bi se z obrestmi (dovolj bi bilo zato pet ali šest let) v nekaj letih sezidal delavski dom ali kaj podobnega, kjer bi delavci čitali knjige, časopise in poslušali koristna predavanja? Pa kaj govorimo o takih rečeh! Bodimo lepo ponižni, kot smo bili dosedaj! — Najgrje je pa to, da mora vsak slamnikar, ki prosi v tovarni za delo, obljubiti, da bo nekaj denarja »notri puščal«. sicer nikoga ne sprejmejo. Po 60 do 70 kr. zaslužiti na dan pri trdem delu, ki izsesa tako, da se opoldne in zvečer, ko se delavci vračajo domov, ne vidi deset zdravih lic, zlasti pri dekletih ne potem pa po štiri krone, polovico tedenskega zaslužka, puščati v rejeni delodajalčevi mošnji, to ne more biti nikomur kar tako vsejedno, ki hoče človeški živeti! Reveži sicer večinoma molče, ker se boje gospodarijeve osvete, a sempatja se le čuje tiha grožnja, ki tem več pove. Pomagaj si, če si moreš, ako te za vsako malenkost odpuste iz dela! Saj je po nemških hribih še dosti pastirjev, manjka se jim delavcev. Če nisi zadovoljen, pa hodi in pleti kite s sijajnim zaslužkom petih krajcarjev na dan in pogini v raztrgani bajti svoji, če ti je tako ljubše! Tak »g'sindl« sploh ni za družega, kakor da »žre travo!« — Pri nas vlada noč, pretemna noč — —

Cerkveni letopis.

Sv. Viktorin, ptujski škof in mučenec.

Na vernih duš dan bode šestnajststo let dopolnjenih, odkar je sv. Viktorin, škof ptujski prav v tem svojem mestu potrdil s mučeniško smrtjo sv. vero, za katero se je v svojem življenju toliko trudil z jezikom in s peresom. Prevzvišeni knezoškof lavantinski dr. Mihael Napotnik je k zlati sv. maši rajnega svojega prednika, knezoškofa dr. Jakoba Maksimilijana Stepišneka (l. 1888) pod naslovom: »Sv. Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec« bil napisal 278 strani debelo knjigo, katera je razdeljena na dva dela. V prvem je poročano, kaj da so razni pisatelji, domači in ptujsi, mladi in stari, nam zapisali o našem preslavnem rojaku; v drugem delu je pa droben življenjepis sv. Viktorina. V predgovoru pa je bil pisatelj povedal, da je mislil tema dvema oddelkoma dodati še tretji del, v katerem bi bil obelodanil vsa literarna dela sv. Viktorina. Kar se je takrat bilo odložilo »na primernejšo dobo«, utegne povodom zgoraj omenjene šestnajststoletnice zagledati beli dan.

Delo je pa vsekakor težavno. C. kr. akademija znanosti na Dunaju se že 15 let trudi s kritično izdajo spisov sijajnega učenjaka sv. Viktorina, a še danes tega dela ni dovršila. Rokopisi njegovi so namreč razte-

peni po raznih knjižnicah od Londona do Montekasario, če ne še dalje. Kakor dr. O. Bardenhewer poroča v svoji temeljiti zgodovini starocerkvenega slovstva, se učeni I. Hauhsleiter peča s preraštetavanjem pristnih spisov sv. Viktorina. Slovenci jih utegnemo — saj nekaj — dobiti še to leto!

V Ptuju se delajo razne priprave, da bi se ta ljubeli slavil prav dostojno. Mil. gosp. prošt Flek je dal altar sv. Viktorina v glavni cerkvi lepo prenoviti, potem je pa potom prečast. knezoškofijstva lavantinskega prosil v Rimu za sv. odpustke. Sv. oče Pij X. je dne 5. oktobra t. l. dovolil popoln odpustek vsakemu, ki sv. zakramenta vredno prejme, obišče altar sv. Viktorina v glavni cerkvi v Ptuju in tam po namenu sv. očeta moli. Ti odpustki se morejo tudi dušam v vicah darovati, a veljajo le za čas od 2. novembra zvečer, do prihodnje nedelje, dne 8. nov. t. l. zvečer. Prve tri dni se ne bodo samo le slovesne sv. maše služile na čast sv. Viktorinu, ampak se bo njegova slava tudi po raznih cerkvenih govorih in govornikih oznanjevala. Ostale dni se bode pa vernikom lepa priložnost nudila, sv. Viktorina pobožno častiti in se od sv. očeta Pija X. podeljenih sv. odpustkov poslužiti v obilni meri.

Hvalimo slavne može. Modrost njihovo naj povečujejuje narodi in njih slavo naj označuje cerkve«. Tako opomina že v starem zakonu modri Siracid (Eklj. 44, 1. 15). Ko izidejo spisi sv. Viktorina, bode svet še strmel nad tem veleumom, čigar god se slavi 3. dan meseca novembra.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. oktobra.

Liberalci prosijo vlado, da naj zaključi deželni zbor! »Narod« pozivlje vlado, da naj deželni zbor zaključi. Gospodje so torej že trudni, a boj se je komaj dobro pričel. Liberalna stranka se ne upa več gledati v zbornici iz oči v oči zastopnikom večine ljudstva ter prosi vlado, da naj jo reši iz tega položaja, da bo lahko na tihem še dalje živela sladkosti vladajoče večine. Slovensko-nemška zveza ne ljubi svetlega dne v zbornici, ampak upa, da se bo v mraku brezparlamentarne dobe lažje veselila svojega sramožljivega življenja. Ta mila prošnja kaj lepo ilustrira pogum teh gospodov, ki so brezobzirni, kadar imajo oblast zagotovljeno, a hrepeneče obračajo svoje oči k vladi za pomoč, kadar se boje za svojo premoč. »Naredite konec!« to je vzdih stranke, ki ne čuti več moči, da bi vstrajala.

Češka in slovenska inteligenca.

Gotovi ljudje mej slovensko inteligenco so se šasi silno širokoustili, naj nam bodo vedno Čehi vzor. Kaj bodo ti vseslovenski gromovniki rekli sedaj, ko je češka inteligenca ustanovila ligo za splošno volivno pravico. Vsi stanovni inteligenca so podpisani na dotičnem oklicu. G. Ivan Hribar, Vi in Vaši trdoglavi liberalci, učte se od Čehov!

To je ljudski glas!

je kričal v zadnji seji dr. Tavčar, ko je deželni glavar čital peticiji občin Jesenic in Koroške Bele proti nujnosti volilne reforme. Da pokažemo koliko je ljudskega na tem glasu, ponatisnemo litografirano okrožnico, ktero so prejeli nekateri župani radovljiškega okraja: »Velesenjeni gospod župan! Pogubonosna obstrukcija v našem deželnem zboru Vam je znana. Brezvestno zaviranje rednega poslovanja dežel. zbora imelo bode za že tako revno deželo Kranjsko najžalostnejše posledice. — Deželne podpore se vsled tega ne morejo dovoliti in čuje se že iz merodajnih vladnih krogov glas, ker je Kranjska tako bogata, da ji ni za deželne podpore, toraj ji tudi državnih podpor ne bomo dovolili. — Kdo ne pozna bede naših kmetovalcev in v kakšno siromaštvo se bodo še-le pogreznili, ako se jim odpove tako deželna, kakor tudi državna podpora. — Državne podpore, katere se iztekajo tudi iz davkov dežele Kranjske, bodo deležne le druge dežele. Zadnji trenotek je, da se ustavi brezvestna obstrukcija in naša dolžnost je, da primoramo naše poslance k dnevnemu delovanju. Ne odlašajte s tem tudi ne trenotek, blagovolite sklicati občinski odbor k izvanredni seji, pri kateri sklenite sledečo izjavo in jo pošljite poslancu gospodu Jožefu Pogačniku z naročilom, da jo takoj visoki vladi predloži: Izjava. Občinski odbor občine na Gorenjskem, zbran v seji dne . . . okt. 1903

Dalje v prilogi II.

je soglasno sklenil sledečo izjavo: „Občinski odbor obsoja pogubonosno obstrukcijo, obžaluje nedelavnost visokega deželnega zbora kranjskega in prosi, naj visoka zbornica začne z rednim delovanjem. Glede volilne reforme izjavlja soglasno, da se mu ta zadeva ne zdi nujna, ampak je mnenja, naj se ista reši po temeljitem posvetovanju v korist celokupne dežele. — dne . . . okt. 1903. Slede podpisi.“ — Torej ne ljudski glas, ampak navadni litografirani liberalni glas! Priobčili smo ta litografični oklic, da pokažemo vso liberalno hinavščino. Ljudje, ki so leta in leta s svojo nemško liberalno večino kmetu pritiskali na tla, se sedaj slinijo kmetu, da bi jim pomagal ohraniti še dalje premoč nad slovenskim ljudstvom na Kranjskem in tako se zavzel za ohranitev dosedanjih krivic sebi na škodo. Ravno zato, da kmet dobi moč na Kranjskem, je volivna reforma nujna. Ljudje, ki nočejo v odsekih delati, ki niti nočejo razpravljati o predlogu, naj vlada dá večjo podporo go uimah poškodovanemu prebivalstvu se upajo govoriti o zaviranju podpor. Tisti, ki zavira podpore, je liberalna večina, ki naj se nikar ne domišlje, da bo naše poslanke z „litografiranimi glasovi“ spravila s pota, katerega so nastopili. Take moči ni! Sicer pa ogromno število županstev ve, da se boj proti Tavčarjevemu knofu mora dobojevati in da brez žrtve ni zmag, zato pa ima „litografirani glas“ smešno malo odziva. Tiste maloštevilne „može“, ki so se odzvali „litografirane mu glasu“ pa mi itak ne prištevamo svoji stranki ter jih odločno odklanjamo, kajti sram nas bi bilo imeti v svoji stranki ljudi, ki bi bili proti volivni reformi. Take na zadnjake prepuščamo — liberalcem, katerim naj še dalje suzensko snažijo čevlje. Za tako ulogo pa nas in naših poslancev ni pridobiti.

Knjige družbe sv. Mohora so došle v Ljubljano. Prosim, da jih udje čim prej mogoče vzamejo in obenem takoj oddado letni donesek za prihodnje leto. Nekateri so tako malomarni, da se dajo čakati več tednov in mesecev, predno pridejo po knjige. Torej brž po njih! In vsak prinesi seboj dve kronci in groš za pošto! Poverjenikom se s tem prihrani mnogo dela, posameznika pa nič ne stane, ako odda tisti goldinar dva meseca prej ali pozneje. To bomo dosledno zahtevali. — Obenem opozarjamo tudi, da se je že opetovano naglašalo in prosilo, naj bi udje ob tej priliki nekaj malega darovali za družbo sv. Cirila in Metoda; s tem bi se po malih krajcarjih nabrala velika svota. Ako komu velja ta prošnja in poziv, velja gotovo ljubljanskim in vsem inteligentnim naročnikom. Ako se kakemu preprostem društveniku to bolj težko dopove, je razumljivo, in vendar bo skoro vsak preprost naročnik takoj rad dal, če se mu reče, da je za dobro reč; koliko bolj smemo to pričakovati od izobražencev, ki poznajo velike potrebe Ciril-Metodove družbe in čitajo take prošnje in pozive. In vendar se izmed sto naročnikov komaj eden dobi, ki bi se sam od sebe spomnil družbe s par krajcarji. Kje je naša narodna zavednost?!

Posnemanja vredno. Iz Gotovelj se nam poroča: Ravnokar smo dobili knjige družbe sv. Mohorja. V Gotovljah smo po navodilu g. župnika poleg poštne še tudi vsak po 10 vin. za Ciril-Metodovo družbo vplačali. Če bi se to povsod zgodilo, nabrala bi se ogromna svota za prekorišten namen!

Boj za ravnopravnost. Iz Celovca, 23. okt. Da se je ljubljanski občinski odbor oglašil zato, da mora biti slovenščina tudi na Koroškem ravnopravna, je tukajšnje nemške kričaje zadelo prav v živo. Sklenjeni resoluciji posvečujejo že članke in jezi jih, da ne morejo tako z lepa pozobati koroških Slovencev. — Gosp. dr. Brejcu posvečujejo isti listi slej kakor prej kar največjo pozornost in vestno zaznamujejo vsak nastop, malone vsako njegovo besedo. Tudi dobro tako!

Desetletnica. V nedeljo qbhaja katoliška delavska družba v Idriji 10letnico

svojega obstanka. Velikega pomena je bila družba za Idrijo, kakor je tudi še sedaj. Skrbi zlasti za razširjanje katoliških časnikov. Tako kroži po Idriji samo „Slovenec“ v 26 izvodih. Naj raste družba še naprej!

Iz Idrije se nam poroča: Sinoči, dne 22. oktobra je bila občinska seja, o kateri pošljemo daljše poročilo. Resolucija za splošno, direktno in tajno volilno pravico je bila odklonjena, za resolucijo je bilo 8 glasov (naših 7 in Rinaldo), proti vseh 10 liberalnih.

— Producenti alkohola in družba treznosti. Ker so nekateri močno radovedni, kako stališče bo zavzemala slovenska družba treznosti nasproti vinorejcem, izjavljamo tukaj: Stališče družbe bo prijateljsko domačim vinogradnikom, odločno nasprotno pa tovarniškemu špiritu, tujemu pivu, in tujim, laškim in drugim ekstraktom — in ponarejenim vinom. — Menimo, da je to stališče odločno pravo. Družba bo skušala, kolikor bo imela vpliva, regulirati pitje v korist domačemu pridelku, dokler se bo pametno in po potrebi pilo.

Poljanski liberalci štrajkajo. V nedeljo bi imela biti v Poljanah volitev župana. A ker so se liberalci bali, da bi navzlic njihovi „slavni“ zmagi, končno vendarle ne bil izvoljen zopet dosedanj vrli župan Grošel, niso prišli k volitvi. Najbrže bodo igrali isto igro, kakor so jo njihovi bratci selški liberalci. Torej še v Tavčarjevih in Jernačevih Poljanah so liberalci v nevarnosti! Koliko bo še gori liberalcev, ko se jim podere njihov glavni stebel Jernač? — A tudi na to naj se pripravijo.

Dva bratca! sem si mislil, ko sem bral zadnjega „Štajerca“. Kdo je drugi bratec, je kaj lahko izpoznavati že iz uvodnega „Štajerčevega“ članka „Brumen in Bratuša“, kjer se bere: „Na dnevnem redu shoda je bil kot glavna točka govor dohtarja Brumena o Bratuši, kateri je bil k smrti obsojen in zopet oproščen. Nekateri listi, med temi žalibog tudi „Narod“, so poročali o tem . . . „Štajerc“ pretaka solze, ker se njegov uglednejši brat ni postavil na stališče ptujskih nemčurjev. Ta „žalibog“ govori cele knjige. „Štajerc“ je popolnoma prepričan, da ima v „Narodu“ list istih nazorov, istih tendenc, kakor je on sam. — Med „spodnještajerskimi novicami“ prinaša „Štajerc“ sledeče: „Na „Narod“ smo zares tokrat malo jezni, ker je okrcal enega naših najimenitnejših naročnikov.“ Torej malo jezen je „Štajerc“ tokrat na „Narod“, sicer sta najboljša prijatelja, dasiravno gospodje v „Narodni tiskarni“ iz oportunitete zakrivajo to lepo prijateljstvo, ker bi sicer, ako bi se pokazalo javno, izgubili na Štajerskem še ono malo privržencev, kar jih imajo sedaj. Radovedni smo, kako se bo „Narod“ zahvalil „Štajercu“ za to odkritosrčnost; najbrž v listu nedolžna brca, ki ne zaboli, ali pa še te ne, češ take malenkosti mi preziramo — privatno bo morda brca močnejša. Pa naj si že bo, kakor hoče, „Štajerc“ se ne boji pokazati, da so med njim in „Narodom“ neke ožje zveze. Ne vemo, komu bi jih šteli v večjo „čast“, prvemu ali drugemu. Vsakako pa je dobro, da izve slovensko ljudstvo ne samo na Štajerskem, temveč tudi drugod, kaka narodnost je ona, ki jo prodaja „Narod“ svojim zaslepljenim čitateljem. Prijateljstvo s ptujskim „Štajercem“ je najboljšje merilo zanj. Le tako naprej, sami se razkrinkajte, vas vsaj drugim ne bo treba.

— Körber in Call v Trstu. Iz Trsta se nam poroča: Da je bil dr. pl. Körber ves srečen, ko je videl svoje ime na novem Lloydovem parniku, tega nam morda ni treba niti omenjati. V tem veselju je tudi pripovedoval, koliko mu je na srečo Trst in koliko dobrega hoče še Trstu storiti. Še celo laške univerze ni v tej sreči pozabil. Stavljeno mu je bilo namreč sledeče vprašanje, katero posnemljemo iz „Piccola“: „Eksce-lenca, ali bi mogli dati kako veselo vest o laški univerzi?“ „Za danes vam ne morem izjaviti drugega, nego eno samo reč: re-

šitev pride v kratkem času.“

„In Trst bo imel“ — „O tem“ — ustavil je Körber smehlja — „govorimo drugi krat.“

— Poplačal je kratek odgovor s ponovnim stiskanjem roke in z jako uljudnimi besedami. — — — Toliko je prišlo v javnost o Körberjevi naklonjenosti do laške univerze. Koliko je Lahom naklonjen v resnici, razvidno bo iz govora, s katerim je podastil tržaškega župana, in iz katerega govora posnemamo: „Država je storila za Trst več, nego za vsako drugo mesto, in se pripravila, da bi mu dala še večje žrtve. Če tudi so te žrtve v blagor vse države, vendar so v prvo korist Trstu samemu, tako da more država od Trsta naklonjenosti zahtevati in to toliko več, ko se vendar ni mogoče pritoževati, da bise zadosti ne oziralo na narodne potrebe Trsta.“ Tu je imel dr. pl. Körber v mislih, da je Trst italijanski, kar pa ni res. Odgovor radi naklonjenosti dr. pl. Körberja do Lahov pa prinaša „Piccolo“, ki spominja naj da vlada Trstu laško univerzo, naj ustanovi v Trstu laške srednje šole, naj uvede na tržaških državnih nemških šolah laške paralelke, naj izgine slovenščina iz tržaških sodišč, tedaj še le ugotovi vlada tržaškim Lahom, in kakor pravi sam Körber, ima on tudi srce za Lahe. A s Körberjem je prišel v Trst tudi trgovinski minister baron Call, ki je rojen v Trstu in ki govori laški. Tudi dr. pl. Körber je govoril z delavci v laškem jeziku. Baron Call je sam rekel, da ga spomini na otroška leta vežejo na Trst in da je ves srečen, ko vidi v Trstu tak napredek. Tudi on hoče storiti za Trst, kar mu je le mogoče: tržaška luka, Lloyd in trgovska mornarica, to bo vse urejeno, kakor hitro bo parlament redno deloval. Oh ta parlament! Morda utegne prekrizati tudi Körberju in Callu račune? Morda bodo naši poslanci v družbi drugih slovenskih poslancev v obraz povedali vladi: Mi damo Trstu, kar potrebuje, a da bomo z našim denarjem pomagali potujčevati naš narod v Trstu, tega ne storimo nikdar?! Najprej tržaškim Slovence slovenske šole, — potem bomo še le govorili, to bo slovenski odgovor Körberju in Callu na nju ljubezen do Lahov! Da pa bo tudi baron Call še bolj navezan na Trst, spustili bodo v morje nov Lloydov parnik meseca januarja, ki bo nosil ime Call. — Ali kakor neka ironija zveni v tržaškem „Piccolo“ o vsej tej ljubezni dunajske vlade do Trsta in do Lahov, neka vest, katero hočemo kasneje navesti. Mi smo že večkrat povdarjali, da je „Piccolo“ podpiran od avstrijske vlade. V poplačilo tega pa smo tudi našli „Piccola“, kako je vestno poročal o Körberjevem prihodu v Trst, kaj je vse Körber delal in govoril v Trstu, da, še v srce mu je pogledal, njemu in baronu Callu, da je videl, če je naklonjeno Lahom. Reči moramo, da „Piccolo“ ni skoro toliko poročal o potovanju laške kraljeve dvojice v Pariz, nego je poročal o Körberju in Callu v Trstu. Niti tega ni pozabil, da sta se odpeljala ministra na parniku „Pelagosa“ v Volosko, kjer je Callova soproga in odkoder odpotuje Körber na Dunaj. Po tem dolgem poročilu, iz katerega posnemamo, kaj zahtevajo Lahi od Körberja, iz katerega posnemamo, da je bil Körber „Piccolovemu“ poročevalcu tako ljubeznjiv, da mu je celo povedal, da je to potovanje v Trst njegov jedini letošnji dopust, iz katerega posnemamo, kaj vse hoče država žrtvovati za Trst, kako je ona naklonjena Lahom, koncem onega dolgega poročila pa prinaša „Piccolo“ vest, ki nam v najlepši luči kaže „avstrijsko politiko“, politiko „višjih ozirov“ menda in katero vest hočemo tu priobčiti v javen zasmeh avstrijskemu sistemu in onim, ki podpirajo ta za Slovane pogubni zistem. Žid Teodoro Mayer je namreč lastnik „Piccola“. Za tem „Körberjevem poročilom“ sledi namreč ta vest: „Poroka“. Vesel dogodek razveselil je včeraj hišo Teodorja Mayerja in njegove soproge: poroka njiju jedine hčerke Marcelle, ki se je poročila z gospodom Marijem Gandolfijem iz Rima. Poročil ju je v Mayerjevi hiši voditelj italijanskega generalnega konzulata, podkonzul odvet. Gaetano Peccardi, kot priče pa so bili markiz Francesco Melchior Ranghiasi Brancaloni, konte Nani Mocenigo, višji častnik kraljeve italijanske vojne mornarice kot zastopnik admiral Coltelettija, Felice Venezian in Salvatore Cortesi. — „Piccolo“ podpiran od avstrijske vlade, laški konzul, laška vojna mornarica in Venezian, ki je vodja in duša laške stranke v Trstu — na drugi strani pa Körberjeve in Callove obljube in ljubezen . . . zapojmo raje tudi mi ono iredentvsko: „Siamo tutti d'una sola famiglia.“

— Priden šolnik umrl. V Ljutomeru je minoli četrtek, kakor se nam poroča, svoje trudne oči zatisnil gospod Gabrijel Postružnik, posestnik in dosluženi učitelj. Imenovanec se je, tako nam pišejo, kot sin tamošnjega učitelja narodil dne 1. junija 1825. Leta 1841 dovršil

je učiteljske v Gradcu ter je službo nastopil v rojstvenem kraju ob strani svojega očeta, v Ljutomeru. Tu je služboval eno leto, potem pa štiri leta pri Sv. Petru ob Ottersbachu na nemškem delu dežele; od tod se je vrnil zopet domov v Ljutomer, kjer je po svojem očetu prevzel posestvo in nepretrgoma učiteljeval do dne 1. septembra 1893, ko je stopil v zaslužni pokoj, katerega je vžival duševno in telesno krepek deset let. Gospod je torej učiteljeval nad pol stoletja. Iz tega se pač lahko razbere, da je malo število župljanov, ki bi ne bili njegovi učenci, vsaj do novejšega časa, ko se je na Cvenu ustanovila nova šola podružnica, a že obstoječa jednorazrednica v Cezanjevih razširila; s tem se je zdatno število šolarjev odvzelo šoli v trgu, kjer je „vzgladni nadučitelj“ učil navadno v tretjem razredu. Službo orgljavca pa je v cerkvi opravljal od leta 1848 pa do dne 1. decembra 1897. — Vrlemu „školniku“ svetila večna luč!

— Odbor akademičnega društva „Slovenije“ za zimski tečaj 1903/04: Predsednik: cand. iur. Bogumil Vošnjak, podpredsednik: tehnik Milan Lenarčič, tajnik: modr. M. Dolenc, blagajnik: Fr. Povšič, knjižničar: modr. R. Mole, arhivar: modr. A. Sodnik, gospodar: modr. M. Stibler, namestnika: modr. J. Breznik in agr. A. Podgornik, pregledniki: modr. Fr. Mihalič, cand. iur. G. Žerjav in modr. J. Vesensjak.

— Od služkinje napadena in teško poškodovana. Ko je včeraj soproga polkovnega zdravnika v Gradcu karala svojo 40 do 50 let staro služkinjo Klementino Schvegel, zagrabila je ta lonček vrelega mleka ter ga ji zliła po prsih, tako da je gospa na prsih močno opečena. Na to je zagrabila gospodinja za vrat, ter jo bila z lončkom po čelu in ko ji je padel na tla, z v bližini stoječim dežnikom. Ko se je gospej posrečilo odpreti predsobo in poklicati na pomoč, zbežala je hudobna dekla. Zločinke še niso prijeli.

— Iz Železnikov. Pred kratkim sem obiskal Železnike, kjer sem preživel svoja mladostna leta. Toda če primerjamo sedanje razmere s tedanjimi, kolika razlika! Imel sem za učitelja velezaslužnega gospoda nadučitelja Levičnika, ki nam je s posebnim navdušenjem rad opisoval življenje škofa Slomškega, čegar podoba je tudi v šoli visela na steni. Kot otrok že sem se v šoli nasrkal navdušenja za tega slavnega slovenskega pedagoga. Ko pa pridem po več letih zopet v Železnike, zvem neverjetno novico, da takoj, ko je dobil g. Levičnik plavo polo se je morala nkrat slika našega Slomškega odstraniti s stene v pokoj. Zalostno a resnično! Lepa slika, kako vedo moderni pedagogi čislati svojega prvaka! — Videl sem tudi, da se je staro pokopališče zdatno razširilo. Na tem novem delu je postavljen tudi krasen spomenik rodbine Globočnikov. Kakor mi je tudi spomenik dopadel, zabolelo me je srce, ko vidim, da je napravil Globočnikov naslednik Novak na spomeniku — nemški napis. Niso bile le roke, ki so mu napravile njegovo premoženje, roke slovenskih trpinov? In slednjič, ni-li nikogar v Železnikih, ki bi se upal, predno se je spomenik postavil, povedati, da njegovo nastopanje ni ravno vzgled pravičnosti. Slovenski denar — nemške stavbe!

— Raznoterosti iz litijske okolice. Vinska trgatava je končana. Vina je letos mnogo manj kot lansko leto, a ker je bilo grozdje popolnoma dozorelo, bo letošnji „cviček“ mnogo boljši od lanskega. — Mrtevca, ki so ga našli pod St. Jurjem, so pokopali na mirovdvoru v smartnem. Do sedaj ga še ni mogel nikdo spoznati, od kod bi bil. Najbrže je bil kak prosjak, ki je zašel v te kraje. — Veliko tatvin se je izvršilo zadnji čas po litijskem in šmarskem polju. Največ je bilo pokradenih zeljnatih glav. Eni sami družini so neznani uzmoviči odnesli 70 glav. — V litijski zaporo so pripeljali orožniki v četrtek 2 mlada fanta, ki sta na sumu, da sta izvršila razne tatvine. Oba postopača bosta godna za prislino delavnico.

— Dognano je, da so obče priljubljene in vsepovsod razširjene „Kapljice sv. Marka“, Gradska lekarna, Zagreb, Markov trg, nujno potrebne v vsaki hiši, da se more bolniku nuditi prva pomoč in da se zdravi ljudje obvarujejo bolezni. Radi tega opozarjamo na današnji oglas gradske lekarne v Zagrebu.

— Važen nasvet gg. slovenskim trgovcem. Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ je prejelo od svojega, člana nekoga veleuglednega trgovca z Notranjskega sledeči dopis, katerega se nam zdi potrebno priobčiti ter naj služi gg. narodnim trgovcem v posnemanje: Naletel sem že parkrat na nemške tvrdke, katere niso hotele razumeti slovenske korespondence in me vprašale, kaj da je prav za prav vsebina lista. Nekatere tvrdke vprašale so me celo, v kakšnem jeziku da je pismo pisano! Jaz sem

jim dal seveda vedno primeren odgovor, s pristavkom, da naj si v bodoče poiščejo tolmača. Potrebno bi bilo torej, da bi slovenski trgovci pustili skupno tiskati (ali pa da bi katera tiskarna na svoj riziko tiskala) okrožnice v nemščini event. tudi laščini, da se z nami korespondira le v našem jeziku. — Dotične okrožnice naj bi si vsak slovenski trgovec, kolikor bi jih potreboval, preiskrbel in svojim tverdkam, s katerimi je v zvezi, razposlal! Jednaka tudi naj bi bila vsebina v okrožnici glede potnikov, — da naravnost zahtevamo, da nas obiščejo le slovenščine zmožni potniki — drugače, da se jim direktno po kažejo duri. Torej na ta način bi dobil slovenski trgovski pomočnik, potnik, kontonarij, službe v trgovini Nemci in Italijani! Jaz korespondiram v slovenščini, naj si bode že s Trstom, Gradcem, Dunajem, Prago, Brnom, Jägerndorffom, Warnsdorffom ali Budapešto — ter dobim sedaj vedno polne odgovore in pravilno blago. Kadar naročim blago iz daljnega Jägerndorfa, dobim celo slovensko korespondenco! — Le s takim združenjem bi se pomoglo slovenskemu trgovcu v splošnem. S tem bi primorali tuje tverdke, da si poiščejo slovenske moči za svoje trgovske pisarne in slovenščine zmožne potnike. — Društvo pozdravlja odličnost tega svojega člana ter objednem prosi gg. narodne trgovce, da nam naznanijo pismeno svoje tozadavne želje, da bo mogoče društvu v tej zadevi dalje delovati ter potrebno ukreniti.

— **Radi „Tukaj“ tri dni zapora.** Poročali smo, da je dobil rezervist Frano Sirk na kontrolnem shodu v Litiji tridnevni zapor, ker je dejal »Tukaj«. Nič mu ni pomagalo, da je le pomotoma zaklical »Tukaj« namesto »Hier«. »Edinost« pravi k temu: »To je res nečuvstvo — ta strogost nad Slovenci, za katero ni prav nikakega stvarnega opravičenja. A skeleti nas mora ta strogost tembelj, ker ravno ditamo v listih, da so se v Velikem Varadinu skoro vsi madjarski rezervisti zgledali z madjarskim »Jelen«, a častniki da niso kaznovali nikogar in niti pripomnili niso ničesar! Dvojno je vprašanje, ki se nam vsiljuje: ali smatra vojna uprava Madjare za zanesljiveje in lojalneje in torej tudi večega obzira vredne, nego pa so Slovenci; ali pa je odločilna okolnost, da znajo Madjari malce drugače groziti nego pa Slovenci?!

— **Hrvatske novice.** Nesreča v Zadru. V ponedeljek se je dogodila velika nesreča v zaderskem kanalu. V luči Lukorana je prevrnil hud severni veter neko ladijo iz Lukorana, v kateri je bilo 16 oseb. Od teh jih je našlo 6 čupno smrt v morskih valovih. — Uravnanje učiteljskih plač. Dalmatinskemu dežel. zboru je došlo 137 peticij z 6315 podpisov iz vseh političnih dalmatinskih okrajev za zvišanje učiteljskih plač. — List »Sušački glas« je vlada ustavila, češ, da urednik nima potrebne sposobnosti za to odgovornostno službo. — Proti odboru stranke prava, ki je zaključil, da ne vsprejme »čiste stranke« v svojo organizacijo, je bilo odposlanih že več izjav.

— **Huda bolezen na očeh med vojaštvom v Trstu.** Kakor se nam poroča iz povsem zanesljivega vira, razsaja med vojaštvom nalezljiva bolezen na očeh, takozvani »Traehom«. Sedaj je na tej bolezni bolnih do 600 mož! Bolnišnica (vojaška) je prenapolnjena, a oni, ki so manj bolni, so na gradu, umeje se, da v zdravniški oskrbi. Pri nekaterih stotnjah 97. pešpolka je ta bolezen tako razširjena, da jih je le malo, ki niso oboleni.

— **Poročil** se je predvčeranjim v Celju gosp. Alojzij Gregorin, c. kr. deželnosodni svetnik v Celju, z gospico Emo Leviznikovo iz Celja.

— **Umrl** je v Kranju kovaški mojster g. Jakob Gabrič.

— **Pri občinskih volitvah v Radovljici** v III. razredu ni zmagala liberalna stranka.

— **Imenovanje.** Učitelj Ivan Wittreich iz Stare Loke je imenovan nadučiteljem v Čremošnjicah.

— **Prijet iredentovec.** Iz Trsta poročajo: Radi znanih iredentovskih demonstracij v Vidmu je aretirani 25 letni Rudolf Domini.

— **Iz Krškega** se nam poroča glede na včerajšnje notico, da zavoljo šolske slavnosti ne bodo imele občine nikakih stroškov.

— **Ciganska druhal na Dolenjskem in Stajerskem.** Poročano je bilo po raznih časnikih že leta 1894, da se ob mejah Stajerske, Kranjske, Hrvatske in Ogrske klatneke ciganska druhal, ki s posebno drznostjo uganja razne tatvine. Ta je v eni noči vlomila v treh vaseh, a to ni bil samo eden slučaj. Prvič so to ciganska druhal zasledili leta 1898 orožniki iz Metlike v hosti pri Karlovcu, in sicer Janko Jožefa, Janko Nikoliča, Jure Kovača, Imbro Jurkoviča, Anton Markoviča in Josip Heina. Aretovance

so oddali sodišču v Karlovcu. Nabrali so takrat dva vozova blaga, ki je bilo ukradeno na raznih krajih. Spravljeno pa je bilo to blago v nalašč za to napravljenih podzemelj skih rovih v hosti. Ker je bilo dovoljeno iztiranje, prignani so bili Janko Nikolič in sodrugi k c. kr. okrajni sodnji v Metliki. A bogšgavedi kako je bilo mogoče, da so zamogli uiti še prvo noč iz zapora. Z zavestjo, da so prekanjeni, so nastopili s posebno drznostjo v kočevskem okraju. Kočevje je bilo takrat nekoliko noči na nogah. Zasledovali so to druhal orožniki, mestni stražniki, fi nandna straža in ognjegasci. Kljub temu je bilo v pivovarni ukradenega veliko denarja. Ker se je pa ciganska sodrga čutila preganjano, zapustila je kot kafr Kranjsko in se prikazala na Stajerskem. Kar se je godilo na Kranjskem, začelo se je goditi na Stajerskem in Nižje - Avstrijskem. Zasačeni so bili cigani zopet v bližini Brucka ob Litvi. Tu se je vnel hud boj. Cigani so rabili puške in revolverje. Pri tem boju zadet in težko ranjen je bil eden orožnikov. Vendar pa se je še takrat posrečilo vjeti dva cigana, koja sta bila oddana sodišču. Nastal je mir. Kar naenkrat ob začetku leta 1903 se prikáže ta neljuba družba zopet v krškem okraju. Strašila in begala je ljudi brežkega, celjskega in novomeškega okraja. Orožniki iz Novega mesta, Jetlička, Gaspari, Simšič in Rozman so dne 6. junija zvečer zasačili to druhal pri Ratežu. Cigani so zbežali v hosto in se poskrili. Orožniki takrat niso dobili nikogar, dasi so streljali za uzmoviči. Ne dolgo potem je začelo strašiti okoli Metlike in ob hrvatski meji. Sled pa je izginil pri Sv. Nedelji. Naenkrat so zopet pokazali svoje dolge prate na Spodnjem Stajerskem in se pomaknili proti Litiji. Od tod so se podali zopet v kočevski okraj in dalje proti Črnomlju. Dne 11. t. mes. so bili pa zopet pri Mirnipeči. Na Velikem Kalu in Malem Vrhu jim je dišala prašičja pečenka. Zada vili so dva prašiča. V nedeljo pa so imeli suho grlo in so si ga namakali pri Dreniku na Jablanu. Popoldne so se podali na Veliki Kal kupovat živino. A do tega jim je bilo malo mar. Ogledati so si marveč hoteli okolico, da bi pri priložnosti lahko zastonj kupili. Po noči pa je zginito več prašičev. Dasi je bilo takoj brzojavno o tem obveščeno orožništvo iz Novega mesta, Toplic, Žužemberka, Trebnjega, Mokronoga, je ostal ves trud zasledovanja zastonj. Zginili so zopet kot kafr. Da ima cigani hitre noge, pokazali so s tem, da so se 13. t. m. ob 3. uri zjutraj prikazali v Veliki Dolini pri Krškem. Sli so obiskat Stefana Semeniča v Jesenice. Tam so vlomili in si preiskrbeli 50 klg. slanina. Da bi jim ta preveč dobro ne teknila, je preiskrbelo orožništvo na Jesenicah. Orožniki Walant, Križanič in Zagmojster so s pomočjo prebivalstva na hrvatski meji prijeli cigana Josipa Mikoliča in Miloša Mikoliča. Josip Mikolič je bil izročen sodišču v Kostanjevici, Miloš Mikolič pa sodišču v Samoboru. Ukradena mast se je še pri njih dobila. Hrvatski orožniki so bili o tej tatinski družbi takoj obveščeni. Vendar pa se ni dognalo, se je li dobilo kaj sledu na Hrvatskem ali ne. Pač pa je jeseniški orožnik Zagmojster zasledoval dva cigana, bil pa je pri tem zasledovanju s kamenjem napaden. Bil je primoran braniti se. Streljal je za njima, a vendar se ne ve, če je bil kateri cigani zadet. V temni noči ni bilo moč najti sledu; godilo se je to okoli pete ure zjutraj. Sicer se je dosedaj posrečilo le deloma to tatinsko druhal pregnati, vendar pa je že s tem veliko doseženo. Prej ali slej pridejo še drugi na vrsto. Sedaj je le eno gotovo, da so cigani zbežali in da bodo naši kraji vsaj za nekaj časa pred cigani imeli mir. Nekaj pa je tu omeniti. Zahvalo zaslužijo gospodje orožniki. Koliko truda, koliko skrbi in odgovornosti jim je bilo naložene. A ne samo to, tudi najdragocenejšo stvar, zdravje, so tvegali za blagor in varnost ljudstva. Noč in dan biti na nogah, zasledovati dva do tri dni neprenehoma, to ni šala. Orožnikom se je poznalo to tudi na obrazih. Trud gospodov orožnikov zasluži polno priznanje in zahvalo.

— **Poskušeni napad.** V sredo zvečer ob 8. uri je šel gospod Anton Bulovec k pevski skušnji na Breznico pri Zirovnici. Med potjo ga nanaglooma dohitel neznan človek, ki na večerni pozdrav nič ne odgovori. Sli sta nekaj časa skupaj, in ko neznanec gre le za hrbtom gospoda Bulovca, ga ta vpraša, kaj da hoče, in če ne pove, da se bo branil z orožjem. Ko je neznanec to slišal, se je zbal ter zbežal. Saj se nečudimo, ako se zgodi kak napad ali tatvina, ker na Hrušici pri tunelu se ne manjka vsakovrstnih brezdelnih klativitezov.

— **Zaročila** se je v Gornjemgradu gđd. Lea Kališ, učiteljica ondi, z gosp. Josipom Verbičem, knjigovodskim uradnikom tamkaj.

— **Iz Idrije.** (Odlomek iz seje požarne brambe). Odbornik stotniku Šepetavcu: »Gospod stotnik, ko bi bili društvo ustanovili liberalci, bi ga gotovo župan tako ne sovražil, ker so ga pa klerikalci ustanovili, ga pa videti ne more.« Stotnik: »Ja, vidite, je že tako. G. župan ima že neko tako bo-

lezen.« Značilno to za župana, kaj ne? Tudi nad tako koristnim društvom mora izlivati svoj liberalni žolč. Brez komentara. Sodi naj ga ljudstvo samo!

— **Koroške novice.** Poroča se nam: V Repljah pri Grabštajnu je dne 20. t. m. pogorelo pet poslopij kmetu Tavšiču p. d. Rupicu. Zavarovan je bil samo za nizko svoto. Zgorelo je tudi več svinj. Kako je ogenj nastal, se ne vé. — Umrl je dne 23. t. m. superintendent dunajske evangelske dijeceze, pastor Josip Winkler, ev. župnik v Arijah nad Beljakom, kjer je služboval nad 40 let. — Biserne poroko (60-letnico) sta dne 18. t. mes. v Hüttenbergu slovesno obhajala zakonska Vinko in Ana Sima. — Za po zadnji povodnji oškodovane je deželni pomožni odbor doslej nabral nad 78.000 kron. — V Rožeku se je dne 20. okt. ustrelil 22-letni posestnik Fran Cavznik p. d. Zazar. Prej je bil že skočil v Dravo, iz katere so ga rešili. Baje se mu je zmešalo.

— **Stavka v Podrožici.** Iz Celovca, 23. okt. Iz Podrožic se poroča, da so tam začeli delavci najnižje vrste s štrajkom. Vzrok so premajhne plače. Prej so jim obljubili na dan po 2 K 80 v dnine, a dajali so jim samo po 1 K 40 v. — Sedaj je v Podrožici 2000—2500 delavcev.

— **Predor v Podrožici** je sedaj, kakor se nam poroča, dolg 2556 metrov. Upajo, da bodo letos dosegli še četrti kilometer. Delo dobro napreduje, voda ne nagaja več toliko kot na južni strani Karavank. Predor v Podrožici je za 600 metrov dalje dograjen nego v Hrušici. Lansko leto osorej je bilo razmerje ravno nasprotno.

— **Vodovod iz Hublja za Gorico.** Kakor čujemo, so pripravljene Ajdovci odstopiti vodo iz Hublja za napravo vodovoda v Gorico, kolikor je potrebno. Odkup bi stal okoli 300.000 kron. Sploh se sodi, da bi se dal vodovod iz Hublja napraviti prav po ceni, pa so tudi vse prikladnosti za primeren vodovod tu, kakor višina, ne prevelika daljava itd. Ajdovci si napravijo svoj vodovod iz gradiškega potoka, ker jim ta najbolj kaže in je združen z majhnimi stroški. Vlada je že dovolila 50 odstotkov prispevka, sedaj čakajo še pomoči od deželnega zbora.

— **To so možje!** Iz Mošenj nam poročajo: Svoječasno je naš g. župan sestavil peticijo za splošno in enako volilno pravico, podpisala sta jo tudi podžupan in njegov brat, ki je odbornik. Ko je pa pri zadnji obč. seji liberalni ljubniški podžupan zahteval, da se odposlana peticija prekliče, sta — čujte in strmite, glasovala z nekaterimi tudi zgoraj omenjena zoper to, kar sta pred par tedni preje podpisala. To so možje?! Njim se je pridružil tudi »štamcar iz Črniče«, ta, ki se hlina za klerikalca le tedaj in toliko, dokler mu prija. Kričali so, da jim ne gre v glavo, da bi imel hlapec ali delavec to pravico ob času volitve, kot njegov gospodar, češ, pijanec tako ne razume. Pa naj si zapomnijo, da je več hlapcev ali delavcev bolj značajnih in treznih, ko mnogi liberalci in da se ob volitvi lažje zanesejo na te, kot na take liberalne »može«. Sicer pa dobro vemo, odkod sapa piše, zato si klobukov ne potegnemo čez oči.

— **Slovenci v Šmohoru.** Iz Celovca: Pri dopolnilni volitvi v občinski odbor v Šmohoru je bilo izvoljenih tudi nekaj Slovencev (Kribar, Zagorec, Wester). Nad tem hud krk v nemško-nacionalnih listih. Ali se imenovani svoje narodnosti tudi zavedajo, ne vemo.

— **Dvojen samomor.** Iz Celovca: Tukajšnji listi poročajo, da sta dne 21. okt. zvečer neznan mož in neka ženska skočila z humberskega mostu v Dravo in v valovih izginila. Prej sta se baje še objela. Podrobnejši podatki manjkajo.

— **Lepa jesen.** Gosp. beneficijant iz Smartna pri Litiji je poslal našemu uredništvu takozvano »kozjo pogačico« (viburnum opulus), ki je vzcvetela te dni na njegovem vrtu. Ta cvetka cvete v majniku in juniju.

Ljubljanske novice.

Silovit tat prijet. Včeraj pripeljali so orožniki od okrajnega sodišča v Skofji Loki v zapore k deželnemu sodišču v Ljubljani 36 let starega, nevarnega tata Jožefa Preka, doma v Smartnem pod Smarno goro. Prek je delomržen, hudoben, silovit človek in prav nevaren tat, katerega žandarmerija in policija iščeta že od leta 1896 naprej. Takrat je bil ušel iz prisilne delavnice s petimi tovariši in je kradel po deželi okoli. V Verzdencu pri Horjulu je ukradel posestniku Petru Korenčanu okoli 100 kron in revolver. Po tatvini je prišel v Ljubljano in je pil v neki gostilni v Kolodvorskih ulicah. Policija je to izvedela in takoj sta šla dva policaja v gostilno in ga aretovala. Mej spremljanjem na magistrat je Prek na Marjiniem trgu, da si je bil uklenjen, potegnil revolver in ustrelil na stražnike, ne da bi ju bil zadel, in je ušel po Prešernovih ulicah po Franca Josipa cesti v Tivolski gozd, kjer je izginil. Potegnil jo je srečno v Svico, kjer je dlje časa bival, potem šel v Luksenburg

in na Francosko in odtod na Laško, od koder se je še le letos vrnil. Prišedši domov je zopet kradel, a sedaj je imel smolo. Pri neki tatvini pri Skofji Loki so ga orožniki prijeli in odgnali v zapor. Mej bivanjem na Laškem pa se je Prek poitalijandil. Prideva si sedaj ime Anton Pupp in noče biti več Prek. Tudi ko so mu pokazali njegovo fotografijo, katero ima ljubljanska policija v svojih rokah, je še dejal, da on ni Prek in da on nobenega Preka ne pozna.

— **Vojaška godba — nepriljubljena.** Vsaka stvar — slaba namreč, — se na svetu mahuje, taka je tudi z usodo nemške vojaške godbe. Zadnji čas slovensko občinstvo prezira to godbo. In zapustilo jo je baje tudi že šest narednikov godev. Nekam slabo ji gre, in mi ji to privoščimo, kajti: Kdor če slovenski denar, mora respektirati tudi slovenske želje in slov. narodnost!

— **Hrvatsko društvo »Kolo«** v Ljubljani ima svoj izredni občni zbor dne 29. t. m. ob pol 9 uri zvečer pri »Kamničanu« na Karlovski cesti št. 4. Vapred: Nagovor predsednika, čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora, volitev podpredsednika, tajnika, blagajnika, dveh odbornikov in enega namestnika, raznoterosti. Člani naj se mnogoštevilno udeležijo.

— **Zglasitev za glavni nabor v letu 1904.** Zaradi rednega glavnega nabora v letu 1904, ki se bo vršil meseca marca prihodnjega leta za mesto Ljubljano, se imajo tekom meseca novembra leto s k zabeležbi pri magistratu zglasiti vsi leta 1881, 1882 in 1883 rojeni ter v Ljubljani stanujoči mladeniči, in sicer ne glede na njih rojstni in pristojni kraj. Mladeniči, ki niso pristojni v Ljubljano, imajo seboj prinesiti dokazila o starosti in pristojnosti, tedaj rojstni pa domovinski list (oziroma poselsko ali delavsko knjižico). Začasno odsotne ali bolne mladeniče smejo zglasiti stariši, varuhi ali drugi pooblaščenici. Tistim, ki si hočejo izpriziti kako ugodnost, navedeno v §§ 31., 32., 33. in 34. vojnega zakona, je vložiti po predpisu opremljene prošnje meseca januarja ali februarja 1904 pri mestnem magistratu, ali pa — najkasneje — na dan glavnega nabora pri naborni komisiji. — Onim, ki žele, da se jim dovoli nabor zunaj njih pristojnega okraja, je pri zglašitvi vložiti opremljene prošnje, obenem pa zglašiti lahko in izkažejo pravico do kake v gori navedenih paragrafov vojnega zakona omenjene ugodnosti. — Kdor zanemari dolžnost zglasitve brez nepremagljivih ovir, se pregreši prestopka, ki se kaznuje z globo 10 do 200 kron ali pa s primernim zaporom.

— **Društveni koncert** društvene godbe vrši se jutri v nedeljo v restavraciji pri »Črnem orlu« Gosposke ulice. Člani so prosti, nečlani plačajo 40 vin. Začetek ob 8. uri zvečer.

— **Zidarska dela v Ljubljani.** Hišo Jeraja Babiča v podaljšanih Hliserjevih ulicah so dogradili do prvega nadstropja. Poslopje »Nar. Tiskarne« je na zunaj že osnaženo, v tiskarskem traktu izvršujejo monterska dela za centr. kurjavo. Na stavbnem prostoru pred Kolezijo so pričeli graditi hiše J. Hudales, J. Stefan in sosed. V Dalmatinovih ulicah urejajo cesto in dovažajo prst za park. Na obeh straneh je še prostora za tri do štiri stavbe. Čez knezoškofski svet pri Sv. Petru so pričeli z gradnjo projektovane nove ceste, ki bo izpeljana do Škofjih ulic. O ondotnih štirih zgradbah smo glede napredovanja govorili v petek. Vila Cecilije Krekove je dograjena do pritličja. Vodovodne cevi ob severovzhodni strani so položene. Pri novem vojaškem streliskem posloppu ob Dolenjski cesti se bo del zidovja z nova zgradil in z tem postavil strešnik. Stavba mestne hranilnice napreduje v kljub neugodnemu vremenu dokaj naglo. Zidovje je zgrajeno že do prvega nadstropja. Pri hiši banke »Savijske« se izvršujejo še potrebna zidarska dela. Odkupljeno Gražarjevo poslopje v Vegovih ulicah je do tal podrto. Rekonstrukcijska dela pri posloppu »Katal. Tiskarne« v Kopitarjevih in pri posloppu usmiljenih sester v Slomškovih ulicah so do polovice izvršena. Simon Trečtovi hiši v isti ulici sta pod streho. Novo stavbeno dovoljenje so dobili: Matej Zagorec, žel. sprevodnik, za enonadstropno hišo v Ravnikarjevih ulicah; Josip Jeglič za enonadstropno hišo in gošpodarsko poslopje na knezoškofjskem neparcel. bloku; tverda Anton Dečman in I. C. Mayer za enonadstropno tovarniško poslopje (za izdelovanje papirnatih vreč), ob Metelkovih ulicah. Zatem: Ludovik Kotnik za prtilično hišo in gošpodarsko poslopje na Opekarski cesti; Marija Koman, zasebnica, za novo prtilično hišo na parcelir. svetu pred Kolezijo; Martin Javornik, za novo prtilično hišo na Illovici; slednjič Ivan Traun, za enonadstropno hišo in gošpod. poslopje ob novi projektovani cesti s Tržaške ceste proti Koleziji. Samo v Gospodskih ulicah se še vedno kaže na strani »gola gmajna«, vis a vis pa potrebne podrtije s starim zidovjem, po kojega stenah in robu poganja trava in oves

(Mariborska žitarnica) priredili
jutri dne 25. oktobra glediško predstavo, in
sicer se bodo igrale igre: »Popolna žena«
»Bratranec« in »Blaznica« v prvem nadstropju.
Začetek ob 8. uri zvečer v Narodnem domu.

Varstvena znamka: Sidro.

LINIMENT. CAPSICI Comp.

Iz lekarne Richterjeve v Pragi.

priznana izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobiti steklenica po K 80, K 140 in K 200 — v vseh lekarnah. Zahteva naj se to

sploh priljubljeno domače zdravilo

vedno le v izvornih steklenicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah s to varstveno znamko kot prístni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi, Elisabethstrasse 5.

1343 34-3

Hiša v najem

na Glincih pri Bobenčku kjer je bila stara prodajalna in gostilna, pripravn za vsako trgovino, se odda s 1. novembrom.

Egidij Jeglič, 1878 3-2

Reseljeva cesta št. 13, Ljubljana

MATTONLEV

GISSHÜBLER

naravna alkalična kislina

kot zdravilni vrelec že stoletja znana v vseh boleznih (L.) 38 1

sapnih in prebavnih organov, pri protinu, želodčnem in mehurnem kataru. Izvrstna za otroke, prebolele in med nosečnostjo. Najboljša dijetetična in osvežujoča pijača.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-ju in Peter Lassnik-u v Ljubljani.

G. PICCOLI

lekarnar v Ljubljani

dvorni dobavitelj Nj. Svetosti papeža

priporoča naslednje izdelke svojega kemično farmacevtskega laboratorija, ki se izgotavljajo kot sicer vsi drugi medikamenti z največjo skrbnostjo in snaznostjo.

Piccolijeva želodčna tinktura krepi želodec, vzbuja veselje do jedi, pospešuje prebavo in odprte ter je posebno učinkujoča pri zaprtju. 1 steklenica 20 vin

Piccolijeva železna vino se uporablja pri malokrvnih, nervoznih in slabotnih osebah z najboljšim uspehom. Pollitera steklenica 2 K.

Piccolijevi sirupi iz malin ali tamarinde dajo z vodo pomešani izvrstno in zdravo pijačo. Kilogramska steklenica, pasteurizovana K 1.30.

Zunanja naročila po pošt-nem povzetju. 708 (50-36)

P. n. odjemalci si lahko ogledajo naš znameniti laboratorij

J. SOKLIČ

v Ljubljani, Pod Trančo 1

priporoča prečistiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestih in na deželi izborao svojo zalogo

cilindrov, mehkih in trdih klobukov, turist-skih klobukov, čepic.

po raznovrstnosti blaga primerno nizkih cenah.

Tovarniška zaloga

lodnatih klobukov

c. kr. dvornih založnikov A. J. Pichler v Gradci. 273 12-22

IZVIRNI SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

so vzorni v konstrukciji in izdelavi. so nujno potrebni za domačo in obrtno porabo. so najbolj razširjeni v tvorniških obratih. so neprekosljivi v delozmožnosti in trpežnosti. so izborno porabljivi pri modernem umetnem vezenju.

B. brezplačni učni tečaj za vsa domača šivalna dela in moderno umetno vezenje. Zaloga svile za vezenje v najrazličnejših barvah. Elektromotorji za posamezne stroje za domačo porabo.

Singer Co. akc. družba za šivalne stroje.

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 4.

Nove zboljšane gramofone

z glasovno, ročno in varstveno omarico, zelo priljubljeno med duhovščino, po društvi in med zasebniki.

Gramofon avtomate

za gostilne zelo pridobitne prodajam tudi na obroke.

Imam veliko zalogo, najnovejše plošče, katere zamenjujem za stare.

Vnanja naročila se rešujejo z obratno pošto.

1079 50-19

Rudolf Weber, urar

v Ljubljani, stari trg 16.

Nič več telesnega zaprtja, ako se vživa

Zaloga: Dunaj, XVIII., Ladenburggasse 46. Prospekt brezplačno. — Pošiljatev za poskušnjo: 12 kosov franko 3 K po povzetju. 72 52-37

Huss-ova pogača.

Sukneno blago

za vsako potrebo se prodajajo v vsaki kakovosti in največji izberi najcenejše pri

J. GROBELNIK-U

Pred Škofijo 1. LJUBLJANA. Mestni trg 20.

Sukneni ostanki po zelo nizki ceni.

Vzorec se pošilja na vse strani brezplačno.

Prva kranjska mizarska zadruga

v Šent Vidu nad Ljubljano

se priporoča sl. občinstvu v naročitev raznovrstne temne in likane sobne oprave iz suhega lesa, solidno izgotovljene, po lastnih in predloženih vzorcih.

Velika zaloga raznovrstne izdelane oprave za salone, spalne in jedilne sobe je na izbero cenjenim naročnikom v lastnem skladišču tik kolodvora v Vižmarjih. — V prav obilno naročitev se priporoča

Jos. Arhar, načelnik.

Janeza Trdine zbranih spisov

je pravkar izšla prva knjiga:

Bahovi huzarji in Iliri.

Prezanimiva epizoda iz južno-slovanske zgodovine.

Knjiga, važna za vsakega zavednega Slovenca.

Cena K 3.—, po pošti K 3.20.

Založil L. Schwentner v Ljubljani.

1881 21

Mizarske pomočnike in učenca v poduk

sprejme v trajno delo

Matko Malovič 1363 3-3

mizar v Rudolfovem (Novo mesto)

Velika zaloga čevljev

za gospode, dame, otroke, duhovnikom in častnike. Solidno blago. Nizke cene.

Julija Štor Prešernove ulice št. 5 Ljubljana.

Najpriljubljenejši čevlji sedanosti.

Gamase, galoše.

1335 52-3

Zaloga obuval

D. H. POLLAK & Co. Dunaj.

Proda se pritlična hiša

v Mengšu ima dve sobi, kuhinjo, čumnat, prostorno klet; na podstrešju dve sobi, kuhinjo in mostovž. Hiša stoji popolnoma na prostem kraju, blizu farne cerkve ter ima okolo 700 m² vrta. Pripravna je tudi za kakega upokojnika.

Kupni pogoji so ugodni. Več se poizvé pri Valentinu Gregorcu v Mengšu pri Ljubljani.

1876 4-2

196 100-38

Zahtevajte

brezplačno in franko moj ilustrirani cenik z več ko 600 podobami

ur, zlatega in srebrnega blaga in godbenih reči

HANNS KONRAD

tovarna za ure in izvozna trgovina

Most št. 520, Češko.

Nik. rem. ura gl. 2.50 3.—, 3.50 Za vsako uro 3 leta piam. jam.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo

iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.

Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Sodne ulice 4.

706 104-45

Vinska klet „Mestni dom“.

Vhod s cesarja Jožefa trga in Študentovskih ulic.

Prostorna, svitla, z električnimi ventilatorji opremljena klet s sedeži, zvečer razsvetljena z Auerjevo in električno lučjo.

Prodaja najrazličnejših naravnih vin po najnižjih cenah.

Toči se naravnost iz sode in sicer: Istrijane, bel in rubinasto rudeč Goričan, rebula, Prosekar, Ptujčan, Zavrčan, Dolenec, Malvasia, Gumpoldskirchner, Ruster-Ausbruch in pelinovec alla Turino.

Čez ulico ceneje in v sodčkih od 30 litrov naprej po znižanih cenah franko na dom. — Sodčki se tudi posojujejo. — Razna buteljska vina so vedno v zalogi po najnižji ceni. — Klet je odprta od 9. ure zjutraj do 1. ure popoldne in od 3. ure popoldne do 10¹/₂ ure ponoči. Ob nedeljah in praznikih od 9. ure dop. do 1. ure pop. in od 5. ure pop. do 10¹/₂ ure ponoči.

Za prijazni obisk se priporoča velespoštovanjem

1386 2-1

Fran Fabian, založnik zveze c. kr. drž. uradnikov.

Marija Sattner,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša).

se priporoča prečistiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah, pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priproste in najfinije, kakor se glasi naročilo, v svilenem in zlatem vezanju. — Izdeluje tudi bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. Vporablja samo dobre blage, cene po možnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi rado-voljno prevzame.

1114 5

Naznanilo.

Iz konkurzne mase tvrdke

Goričnik & Ledenig

v Ljubljani

odda se ostala manufakturna zaloga

v cenilni vrednosti 18.745 K 58 h

ponudbenim putem.

Kupne ponudbe in 10 % vadij v gotovini položiti je najkasneje

do 30. oktobra 1903 opoldne

pri oskrbniku konkurzne mase g. dr. Josipu Sajovic, odvetoiku v Ljubljani, v Gosposkih ulicah št. 3.

Odbor upnikov si pridrži odobritev podanih kupnih ponudb, katere se bodo dne 31. oktobra 1903, dopoldne ob 11. uri odprle. Potrditev ponudb se bo doti-nemu ponudniku takoj naznanila. Vse druge ponudbe se bodo z vadijem vred ponudnikom takoj vrstile.

Manufakturna zaloga prola se na podlagi inventure, katera se lahko pri konkurznem oskrbniku v pisarničnih urah vpogleda, povprek in brez vsacega jamstva konkurzne mase. Ponudnikom je prepuščeno, se o pravilnosti inventure v prodajalnici tvrdke prepričati.

Kupnino plačati je čisto brez vsacega odbitka, predno se blago prevzame in najkasneje

dne 2. novembra 1903 v navadnih pisarničnih urah

r roke oskrbnika konkurzne mase.

Kupljeno blago mora kupec najkasneje

do 3. novembra 1903, zvečer do 6. ure

na lastne stroške iz prodajalnice tako gotovo spraviti, kakor bi bilo sicer konkurzno opravništvo opravičeno, blago na stroške in nevarnost zamudnega kupca iz prodajalnice odstraniti. Natančnejša pojasnila daje oskrbnik konkurzne mase.

1383 3-3

Oskrbništvo konkurzne mase.

Citraši!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Najboljše strune za vsa glazbila najslovitejšega Kirchnerjevega fabrikata se dobe samo pri Vaso Petričiču v Ljubljani.

„ANDROPOGON“

(Iznajditelj P. Herrmann, Zgornja Poljskava)

je najboljša, vsa pričakovanja prekašajoča sredstvo za rast las, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nena-vadnimi uspehi izkušena in z jamstveno neškodljiva tekočina, ki zabrani izpadanje las in odstrani prahaje.

Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 tednov opazi močna rast las, kakor tudi brade, in imajo novo zrasli lasje pri osivelih zopet svojo nekdanjo naravno brado. Mnogoštevilna priznanja. Cena steklenice 3 krone. Dobi se v vseh mestih in večjih krajih dežele.

Glavna zaloga in razpošiljatev v Ljubljani pri gospodu 274 (64)

Vaso Petričič-u.

V zalogi imajo tudi gg. U. pl. Trnkóczy, Anton Kanc in Ernst Sark v Ljubljani, A. Rant v Kranji, in lekarna „Pri angelju“ v Novem mestu.

Preprodajalci popust.

Največja,

moderno opremljena ter izdatno povečana in popol-noma prenovljena je

Zalaznikova
slaščičarnica in pekarija
na Starem trgu. 1405 3-1

Za obilen obisk se priporoča Jak. Zalaznik.

1153 52-8

Hamburg-Amerika Linie

Največje najstarejše parobrodno društvo na svetu.

Njega parobrodje obsega 280 velikanskih parnikov.

v Ameriko zanesljivo v 6 dnevih

direktna najhitrejša prekomorska vožnja z brzoparniki iz Hamburga v Novi York ali pa v Halifax.

Brezplačna vsakovrstna pojasnila daje od visoke vlade potrjeni zastopnik:

Hamburg-Amerika Linie

Fr. Seunig v Ljubljani

[Dunajska-cesta št. 31 poleg velike mitnice ali ščranga.]

„Zaje“ se je preselil in se nahaja na Rimski cesti št. 24, to je vogal Rimske, Bleiweisove in Tržaške ceste.

V novi prostorni in moderno opremljeni restavraciji

pri „Zajcu“ na Rimski cesti št. 24

se točijo priznana najboljša stara in nova vina iz raznih najplemenitejših vinskih pokrajin v ceni od 32 do 80 kr. liter.

Kdor je torej prija telj zdrave in naravne vinske kapljice, vedno sveže pive ter okusnih jedil, ta naj pride in vstreženo mu bo.

Za obilni obisk uljudno prosim

z vsem spoštovanjem

1388 6-1

Augustin Zajec, restavrat.

Angeljnovo milo Marzeljsko (belo) milo

z znamko

449 104—62

sta najbolj koristni
štedilni mili
za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann

izdelovatelj mila
in čebelno-voščenih sveč
v Ljubljani.

Najnovejše blago za damska oblačila

in modni barhenti se v vseh kakovostih in največji
izbiri prodajajo najcenejše pri

J. GROBELNIK-U

Pred Škofijo 1. LJUBLJANA. Mestni trg 20.

Vzorec se na zahtevanje pošilja franko na vse strani.

Domača umetalna steklarija Avg. Agnola v Ljubljani, Dunajska cesta 9, poleg „Figovca“

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izdelovanje
cerkvenih oken in vrat, vdelenih s katedralnim steklom ali s
svinoem obrobljenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno slikarijo

strokovnjaško dobro, z jamčeno in trpežno izvršeno v lastni delavnici, od najpreprostejšega do najfinjšega

Okvirja tudi slike in podobe, prenavlja
in popravlja stare predmete.

Št. 50/Z.

Spričalo,

s katerim podpisani potrjuje, da je velečislana
tvrdba za stavbeno in umetno steklarstvo
AVGUST AGNOLA v Ljubljani, v polnem in le-
pem soglasju z gotoko arhitekturo, izvršila prav
pohvalno steklarska dela v novi župni in dekanjski
cerkvi v Šmartnem pri Litiji.

Okenj 32, v raznovrstnih gotških oblikah,
slikanih umetno na steklo v okusnih okrasnih strogo
po gotških pravilih. v barvah nežno-svitlih in ne
vpločih — svedoči jasno, da smo vdobili Slovenci
v gosp. Avg. Agnola tudi v tej stroki spretnega,
domačega umetnika, kateremu z mirno vestjo za-
upamo slična dela.

V prepričanju po ostalih ofertah za to delo,
se vestno zatrjuje, da so cene gosp. Avg. Agnola
prav zmerne. Priporoča se kar najtopleje vsem,
posebno pa onim cerkvenim predstojnikom, kateri
razpolagajo sicer z malimi sredstvi, pa bi oskrbeli
radi svojim cerkvam kaj lepega.

Župni urad v Šmartnem pri Litiji

dne 9. februarja 1901.

Ivan Lavrenčič,
župnik in dekan.

Prevzema tudi vsa stavbinska steklarska dela ter priporoča svojo izborno
zalogo vsakovrstnega steklarskega blaga.

927 52—14

Najnižje cene

Zalagatelj

c. kr.
državnih uradnikov

1293 10—8

Največja izbira

Žamet

za bluže meter K 1'50
in višje

Pliš, svilen žamet
svilenoblažo
v vseh barvah

Kožuhovina

mufov, koljerjev,
ovratnikov, čepic

Najnovejše in naj-
boljše

Najnovejše

krasni modni klo-
buki

za dame in deklice

žalni klobuki

klobuki se spreje-
majo tudi v moder-
niziranje.

Rokovice

za gospode, dame
in otroke

glace, iz srnlne
trico in sukna

Nagrobni venci
in trakovi za vence.

Najnovejši

Naravni venci
krasni in po ceni.

Karol

Recknagel
Ljubljana.

Trgovina s klobuki
za dame. Mestni
trg 3.

Trgovina za lišp,
modno blago in na-
grobne vence. Mestni
trg 24.

Bratje Novakovič

lastniki vinogradov na otoku Braču in v
Makarskem primorju v Dalmaciji.

Prodaja v stekleni-
cah in pisarna:

Stari trg št. 15

Ljubljana

Skladišče in prodaja
na debelo: Spodnja
Šiška, Vodnikova
cesta.

Priporočajo svoja
črna, krvna, rudeča

domača

in bela izborna na-
mizna, desertna

dalmatinska vina

dalmatinski tropinovec, dalmatinski vinski konjak in dalmatinsko
maslinovo olje po nevrjetno nizkih cenah.

Pošilja se v sodih po 100, 300 in 600 litrov. Ako kdo odpošlje
svojo posodo, dobi vino mnogo ceneje.

Vzorci in ceniki zastojn in franko.

1279 20—4

Stanje vlog 31. dec. 1902:
čez 9 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša

prilika za štedenje!

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od
8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 ¹/₂ %

brez kakšnega odbitka, tako, da sprejme
vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih
4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v l. 1902: 32,596.882 K 65 h.
HRANILNE KNJIZICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1903.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Odborniki:

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — Josip Jaro, veleposestnik v Medvodah. — Dr. Andrej
Karlín, stolni kanonik v Ljubljani. — Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. — Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju. —
Ivan Kregar, svet. trg. in obrt. zbornice v Ljubljani. — Frančišek Leskovic, zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — Karol Pollak,
tovarnar in posest. v Ljubljani. — Gregor Šlibar, župnik na Rudniku. — Dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Delniška stavbinska družba „UNION“ v Ljubljani. razpisuje

na podlagi dovoljenja vis. c. kr. notr. ministerstva
z dne 11. julija 1903 št. 27846

**javno subskripcijo 560
delnic II. emisije.**

Delnice I. emisije v znesku 300.000 kron so oddane in
v gotovini popolnoma vplačane.

**Delnica velja 500 kron, se glasi na ime,
in ima pri zborovanju vsaka po en glas
Dividenda se letno izplačuje.**

Namen družbe „Union“ je pridobiti stavbišča, graditi
hiše na lastni in tuji račun, snovati hotele, restavracije in
prihodno spomlad namerava ako se II. emisija tudi
bode velika dvorana (čez 500 m²) z galerijo in vsemi po-
trebnimi postranskimi prostori za koncerte, veselice, shode, predstave i. t. d. V pritličju hotela je kavarna in gostilna z prostornim vrtom, kakor tudi drugi najemniški prostori. Ostali del zgradbe na-
menjen je za 9 stanovanj. Izpolnene in lastnoročno podpisane pristopne izjave na subskripcijo delnic II. emisije poslati je ali po pošti, ali se pa dotična izjava direktno v pisarni družbe „Union“ Kon-
gresni trg 19, podpiše, kjer se tudi dobi vsa potrebna pojasnila vsaki delavnik od 9—12 nad 3—6.

Znesek 500 kron za vsako delnico vplačati je najkasneje do 1. decembra 1903.

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1903.

1296 9—4

Dr. V. Gregorič
predsednik.

**Tovarna pečij in raznih
prstenih izdelkov**

Alozij Večaj

Ljubljana, Trnovo, Opekarska
cesta, Veliki stradon št. 9

prilaga slav. občinstvu in preč.
duhovščini svojo **veliko zalogo**
barvanih prstenih

pečij in štedilnih ognjišč

kot: rujavih, zelenih, belih, modrih,
sivih, rumenih itd., kar najbolj trpež-
nih in po modernih modelih izde-
lanih. **Cene nizke.** 36 52-43

Lastni izdelek.

Ceniki franco in brezplačno.

Molitvenik

162 1 **za Marijine družbe,**

„Vodilo“ in „Najboljša mati“ skup, se dobi v ve-
likem tisku v vezavah po 1¹/₂, 2 in 3 kron. Kdor
jih vzame več skup v tej izdaji, dobi na vsakih
10 dve po vrhu. Razpošilja jih v imenu izdaja-
telja g. Fr. Breskvar, knjigovez v Ljubljani. Denar
se pošilja založniku. — Isti knjigovez razpošilja
tudi „Križev pot za M. družbo.“; 1 izvod velja 20 v.,
50 izvodov 8 K in 100 izvodov skup samo 12 K. —
„Vodilo“, ki velja samo zase v platnu vezano 60 v., se
brezplačno prileže 20 str. debel „dodatek“, ki ob-
sega 1 sv. mašo in troje litanije. Ta dodatek se
dobi zase broširan po 10 v. 100 skup za 8 K.
Dokler nimamo šolskega molitvenika, mu je ta do-
datek lahko malo nadomestilo. Obe zadnji knjižici
sta ob kaki priliki primeren dar za družbenike ali
solarje. 1240 4

Perje za postelje in puh

prilaga po najnižjih cenah

571 48 **F. HITI,**

Pred škofijo šte. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 18

se prilaga preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga
po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo
zalogo

Izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri zrebanjih, pri izžrebanju najmanj-
šega dobitka — **Promese** za vsako zrebanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Ustanovljeno l. 1832.

Priznано najboljšę

oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti,
ki omogočajo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja
po nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Električni obrat

176 86

Ilustrovani ceniki se dobę brezplačno.

Med. dr. Jos. Traub-a želodčni prašek

Gastricin

zdravniško poskušen in potrjen.

Na tisoče ljudi se mora zaradi raznih bolezni v želodcu in črevah držati
stroge zmernosti v jedi in pijači, kar jim greni življenje. Kdor rabi dr. Jos. Trauba
želodčni prašek **Gastricin**, njemu taka dijeta kmalu postane brezpotrebna. Bolniki,
kateri se želé utrditi po obilnejši rabi hrane, to po Gastricinu popolnoma dose-
žejo. Gastricin takoj pokaže učinek pri zgagi, pehanju, napenjanju, pri bolečinah
v želodcu, pri krčih, bljuvanju, glavobolu usled prebavljanja; ako se pa rabi
dalje časa, odstranja tudi zastarane bolezni v želodcu in črevah, kakor nobeno
drugo sredstvo. — **Gastricin** ni čistilo, a vendar vrejuje telesno potrebo. Več
povedó prospekti. — Gg. zdravnikom pošiljamo poskušnje.

V Ljubljani je naprodaj pri M. Mardetschlager-ja lekarni pri orlu in drugje.

Glavna zaloga je v lekarni Salvator v Požunu.

Na debelo po medicinskih drožerijah.

Velika škatla 3 K, mala škatla 2 K, franco 20 in rekomand. 45 h več,

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno
blago za bandera, baldahine, raznobarvne
plašče, kazule, pluviale, dalmatike, ve-
lume, albe, koretelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema
tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popra-
vila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni
bandera in vso drugo obleko.

Prečistite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih
ozirati na domačo tvrdko ter ne uvažujejo tujih tvrdk, dru-
štev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo
ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjam se prilaga 780 52 20

Ana Hofbauer,
imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode
v Ljubljani, Wolfve ulice 4.

Katoliška Tiskarna

prilaga raznovrstne
vizitnice
po niski ceni.

Ljubljana
ANTON SCHUSTER
Špitalske ulice št. 7

uljudno naznanja,
da je za prihodnjo
sezono novosti v
konfekciji za dame
in deklice, bluze,
okleke za dečke,
kakor tudi modno
blago za dame in
gospode, krasni par-
henti raznovrstne

preproge
v veliki izbiri v zalogi in se
prilaga blagohotnemu obisku

Solidno blago!
Nizke cene!

Menjarična delniška družba „MERCUR“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih
stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih
vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseglo kolikor
je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih
glavnih. 134 251